

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 c
Pe o lună . 2.40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 509.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare ptr
20 filerl.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

NE DEOSEBIM!

— Ce-a rodit spovedania d-lui V. Goldiș. —

De Octavian Goga.

Nu cred să fi fost vre-o ocazie când lumea să poată vedea mai clar deosebirea dela om la om, ca acum în harța asta din timpul mai nou. Publicul cetitor sub ai cărui ochi se petrec lucrurile, n'are decât să judece mijloacele de cari uzează adversarii să și deie seama de curățenia armelor folosite, ca să tragă consecințele logice.

Imprejurările mă silesc de astădată să atrag atenția asupra unui caz special recent, care din întâmplare scoate la suprafață propria mea persoană și asupra căruia vreau să dau lămuririle cele mai categorice. Mi-e peste putință să nu mi exprim aici mirarea când văd până la ce limită e împinsă reaua credință a unor oameni, în al căror atelier de gândire cea mai de căpetenie preocupățiune e tendința hotărâtă de a zăpăci lumea, edificând direct pe naivitatea cetitorilor. În viața mea fac acum pentru întâia oară o seamă de experiențe prin cari plătesc scump de tot încercarea mea de a schimba câte odată sferele senine ale problemelor abstracte cu frământările realității, pe care o văd din ce în ce mai vulgară.

Cetitorii au putut să mi urnărească totdeauna scrisul în coloanele acestui ziar și astfel conștiința lor se poate constitui într'un tribunal drept, acum când îi chem să judece. Au văzut, că totdeauna mi-am dat silința să salvez nota principiară a discuțiilor, că m'am ferit de trivialități și am protestat împotriva certelor personale, dându-mi seama dela început, că trebuie păstrat nivelul intelectual și moral, pe care l pretinde menirea unei prese cum se cade. Urmând îndemnul acestor îndatoriri mi-am scris însemnările mele, cari sunt ținute în cea mai desăvârșită seninătate, presărate pe ici pe colo cu urmele unei ironii din cele mai inofensive. Cetitorii își aduc aminte, că din prilejul apariției broșurii, în care d. Vaida s'a exprimat în termeni neobișnuit de violenți asupra situației, eu calm și obiectiv mi-am fixat părerile într'o serie de articole, publicate în „Tribuna” și apoi trase în broșură. Știu de asemenea că pentru lămurirea publicului am adunat într'un volum mărisor o parte din articolele mele, dând astfel fiecărui om putința de a mă controla și de a mi dovedi greșelile. Știu și aceia că dela apariția acestei cărți tot mai seriu din când în când note asupra stărilor dela noi pe cari le formulez potrivit observațiilor mele.

Pentru această muncă obiectivă pe care o săvârșesc de ani de zile în publicistică, urmând busola credințelor mele și îndrumările unui plan oarecum programatic, n'am primit nici un răspuns din partea

domnilor cari stăpânesc astăzi coloanele ziarului „Românul”. Câtă vreme articolele mele apăreau în revista „Tara noastră” ele erau aplaudate deși lansau aceleași idei, cum au ajuns însă să fie publicate în „Tribuna” după desbinarea domnilor din Arad, paginile mele au devenit „anarhice”, fiindcă nu contribuiau la întărirea bisericii lor. Am fost deci continuu înțepat, batjocorit, injurat prin adunări populare și convorbiri particulare. Nu s'a găsit însă nimeni de un an de zile care să ia condeiul în mână măcar o singură dată și apelând la mintea cetitorilor să încerce în „Românul” un răspuns în care să mi răs- toarne afirmările greșite. Mi-s'a răspuns totdeauna sau prin injurături, sau prin mutism complet, deși i-am implorat de atâtea ori pe acești domni publiciști să stăm frumusețel de vorbă și să ne desfășurăm părerile ca lumea, fără să ne dăm în spectacol țigănesc. Dorința mea a fost zadarnică: nici nu au luat act la ziarul autorizat de articolele mele, de seria în care răspunsesem dlui Vaida, n'au suflat nici un cuvânt despre volumul: „Insemnările unui trecător”... În schimb însă m'au dat gata pe la banchete, iar acum aud că vor să adune iscăliturile tinerilor din Budapesta, ca să mi facă apa cu „manifeste”... să le ajute Dumnezeu!...

Cum zic, publicul n'are decât să facă asemănare între mijloacele, de cari ne servim fiecare pentru a ne introduce în conștiința publică părerile și să judece. Înainte însă de a și formula definitiv judecata asupra noastră, trebuie să cunoască și cel mai proaspăt argument cu care au ajuns să opereze domnii cu certificat autorizat împotriva unui scriitor care și apără cu condeiul convingerile. Argumentul e clasic în felul lui, fiindcă desvălește un colț intim din psihologia particulară a unui gen de politicieni și pune în evidență arsenalul lor ciudat, în care, cum spuneam, arma de căpetenie e tendința conștientă de a zăpăci lumea și de a clădi pe bunăcredința publicului desorientat. La această armă au apelat dela început când au inventat celebra „Tradare”, ca să se poată improviza rolul lor de apărători ai neamului și să se legitimeze astfel existența unei noi gazete în Aradul desbinat. Coarda asta a fost bătută cu lunile, purcându-se fraze răslețe din coloanele „Tribunei”, intervertindu-li-se înțelesul, până ce faimoasa poveste a „tradării” a fost sugrumată în ridicol. Acum la această armă se face apel pentru a mă discredită pe mine, care n'am putut fi amuțit prin insultele de până astăzi și al cărui cap nu poate fi prezentat dintr'una pe aceeași

tipsie cu camilafca nenorocită dela Orade. Trebuie începută mai întâi tulburarea apei. Se anunță deci preludiile minunatei orhestre. Să nădăjduim, că în scurt timp vom auzi întreg corul cântând un măreț imn de apărare națională, în care domnii dela „Vas” vor salva neamul de „tradarea” mea... După cât înțeleg acesta pare a fi darul de Crăciun pe care paznicii „solidarității naționale” îl pregătesc cetitorilor dela „Românul”. Să l așteptăm și să le dorim de pe acuma: Sărbători fericite!...

Dar să vedem noul argument, pe care îl găsesc în numărul de astăzi al admirabilului ziar al „partidului”. Pagina a cincea din numărul 267, reproduce cu litere cât pumnul fără nici un comentariu, un apel ce s'a lansat în numele meu către alegătorii unguri din cercul Chișineului, înaintea balotagiului în care ajunsese eu cu contele Wenckheim László.

Las să urmeze, în traducere românească aceste rinduri, pe cari gazeta autorizată le reproduce deschizându-le cu următoarele cuvinte extrem de caracteristice: „Apelul marelui naționalist intransigent Octavian Goga; șefșprimenitor și îndrumător al „Tribunei zilelor lui Mangra”, președintele sindicatului presei române, fiind vicepreședinte Sever Bocu și secretar Iosif Scheopul, către alegătorii unguri din cercul Chișineului.”

Apelul desmormântat din frumoasa luptă electorală a cercului Chișineu e următorul în traducere românească exactă:

APEL

către alegătorii cercului Chișineu.

Cetățeni.

In ziua de 1 Iunie s'a dat lupta mare de principii între alegătorii acestui cerc.

Intr'o tabără cea mai neagră reacțiune, susținători fanatici ai domniei de clasă, sulitețele jandarmilor și banul murdar alui Iuda, în cealaltă tabără cea mai curată și sfântă convingere și însuflețire.

Știm cu toții, că lupta se dă pentru

Votul universal, egal, secret și după comune,

pentru zădărnicierea căruia luptă cu toate armele guvernul, cu deosebire grupul țiszaist căruia aparține și contele Wenckheim.

Scopul partidului contrar este să înăbușe cu sunetul aurului glasul conștiinței neamului, să ne țină și pe mai departe în cea mai neagră robie, încătusați în obezile unei jobăgii materiale și morale.

Apelez la voi maghiari. Apelez la voi în temeiul îndemnelor ce vi-le-am dat în tot decursul alegerii trecute ca să vă grupați în jurul candidatului de deputat Dr. Lázár Zoárd care și-a înscris pe steag

votul universal, egal, secret și după comune.

Neagra reacțiune n'a putut să strângă, — cu toate sutele de mii de coroane și cu tot abuzul

puterii — mai mult de 1007 voturi, câțiva bieți funcționari, cari au votat de frică ori alegători nenorociți, cari și-au vândut sufletele pentru bani.

Cele două tabere înfrățite prin lupta însuflețită purtată cu convingere pentru principii, au avut 1214 voturi; dovadă, că adevărul și lumina au prins rădăcini adânci în cercul Chișineului, pe cari nu le va putea smulge adversarul nici cu prețul sutelor de mii de coroane.

Să aruncăm de-o parte ori ce prejudețări, ori ce neînțelegere de ordin național ori religios, să înțelegem odată, că Românul nu poate fi dușmanul Maghiarului în țara aceasta, nici Maghiarul dușmanul Românului, că gemem cu toții sub aceleași poveri, și grumazii noștri ai tuturor s'au înăsprit de acelaș jug.

Să ne deschidem ochii și vom vedea, că noi nu putem să fim dușmani unii altora, ei frați și tovarăși de luptă, vom vedea, că dușmanul nostru comun, e acea tabără neagră a lui Tisza și a vrăzilor săi, care nu vede în noi decât o turmă bună să oducă jertfă de bani și de sânge pentru patrie, dar pe care voesc s'o despoaie de toate drepturile omenești.

Noi, în multe cercuri prin presa noastră și prin alegătorii noștri am sărit în ajutorul partidului justhizist, primii dar mâna întinsă de frate, pe care nu v'o întindem numai acum, ci v'am întins-o în tot decursul alegerii, ca întărâți prin unire să luptăm împreună, pentru cele mai sfinte și înălțătoare drepturi ale poporului.

În 16 Iunie, în ziua de balotaj se va decide, sunt oare vrednici alegătorii din cercul Chișineului de o soartă mai bună, ori sunt osândiți ca să rătăcească și pe mai departe, lipsiți de drepturi, și orbîți de fagăduințe mincinoase și de frică?!

Înainte la luptă!

Să luptăm din toate puterile pentru realizarea votului universal, egal, secret și după comune;

pentru introducerea dării progresive;

pentru minimul de existență, adică să se scutească de dare atâta avere, cât e necondiționat de lipsă pentru susținerea unei familii,

și pentru introducerea serviciului militar de 2 ani.

Dață vom ținea împreună nici porțile iadului nu vor putea împiedeca biruința noastră sigură.

Cu dragoste frățască

Octavian Goga.
cand. de deputat.

* * *

Acum în două vorbe povestea acestei tipărituri. Se știe, că în cercul Chișineului, unde a fixat partidul candidatura mea, au mai fost doi candidați, unul fostul deputat Lázár Zórd justhizist și altul guvernamental contele Wenkheim. Pe cum se vede din acest apel la alegerea din 1 Iunie s'a declarat între mine și contele Wenkheim balotaj, obținând eu vre-o opt sute și câteva voturi, contele o mie și ceva, iar Lázár vre-o patru sute. Se putea aștepta deci o reușită a noastră, în cazul când o seamă dintre oamenii lui Lázár, între dâșii mulți socialiști incarnați, ar trece la noi. În vederea acestui scop am hotărît să ținem și adunări populare în satele ungurești, dar administrația nu ne-a permis. Astfel s'a decis lansarea unui apel către alegătorii unguri care în parte a și avut rezultatul dorit: peste patruzeci de inși au votat cu noi la balotaj. Cei cari au trecut prin agitațiile electorale, nu mai au nevoie de nici o explicație.

Apelul, vă rog să l' cetiți cu deamănuntul. Cum vedeți, nu conține nici un cuvânt potrivit aspirațiilor noastre și scoate la iveală spiritul de clasă, căruia se datoresc multe dintre neajunsurile vieții noastre politice și dela care așteptam noi alipirea noastră. Firește, fiind lansat în numele meu, eu iau toată răspunderea pentru el, fiindcă nu l'am desmîntit nici odată. Fiind însă vorba de adevărul întreg și neavînd obiceiul să reclam paternitatea produselor străine de mine, iată declar, că în gazeta „Românul” am cetit întâia dată cu atenție acest apel, al cărui autor nu sunt eu, ci d. Dr. Iustin Marșeu, unul dintre principalii mei agenți electorali în lupta dela Chișineu, astăzi mi-se pare membru în consiliul de direcțiune al gazetei „Românul”. Dânsul l'a scris, l'a tipărit și eu l'am văzut întâia dată pe masa din frumoasa filigorie a dlui Dr. G. Popovici, în Chișineu. Mi-aduc aminte că făceam câteva obiecțiuni asupra tonului în care e ținut, temân-

du-mă, că o să ajung din nou pe mâna procurorului. Teama mea o împărțeau și domnii Dr. Cornel Ardelean și Dr. George Popovici, neobosiții mei sprijinitori, dar în sfârșit ce era să facem, lucrul era gata: apelul s'a lansat. Le spun aceste, nu fiindcă n'aș vroi să port răspunderea politică pentru acest „szózat”, — dar fiindcă acesta e adevărul, pecare de sigur, nici d. Marșieu n'are nici un motiv să l' tăgăduiască.

Toată povestea asta, deci, e cât se poate de clară și, cum se vede, n'are nici o importanță, dar absolut nici o importanță. Importantă este numai intenția, cu care a fost plasat la gazetă acest apel. Intenția se desprinde din epitetele ce mi-se dau cu mult prisos de ironie: mare naționalist intransigent, șef primenitor și îndrumător al „Tribunei zilelor lui Mangra.”

Care va să zică nu sunt „naționalist intransigent”. — ci sunt un „îndrumător” al cărui rost e alături de Mangra. Asta vor s'o dovedească simpaticii domni, cari publică acest apel, fără nici un comentariu, făcînd numai cu ochiul, ca să zăpăciască pe naivi și, dându-l numai în ungurește, ca să incurce deabinele pe cetitorii din România, cari se vor cruci, văzînd numele meu sub o pagină ungurească. Iată o nouă manoperă rășărită din acelaș proces de idei, în care s'a clocit și basmul „tradării”... Judecați admirabilele mijloace de luptă onorabilă!...

Stau și mă gândesc acum, de ce îndemn a fost determinată această ieșire ridicolă? Tare aș vrea să mă înșel, dar mi-se pare că bietul „szózat” e un antipod al dureroasei spovedanii ce-a fost silit să facă în fața publicului dăunazi d. Vasile Goldiș, când cu recunoașterea articolului unguresc în cinstea lui Tisza. Fostul meu profesor ar vrea să mă prezinte ca pe un elev al dânsului în pensurile ungurești. Comentariul înghițit de domnii cu autoritate ar fi să fie astfel: Domnilor cetitori! Ade-

Sepher-ha-Zohar.

De Marcel Montandon.

Limba română, — cea populară, bine înțeles, căci cealaltă cu toate însușirile ei academice, neavînd tradiție n'are nici rădăcini adânci în istoria și în sufletul neamului, — limba populară are un cuvânt ciudat, cu înțelesul căruia nimeni nu-și prea bate capul: *solomonar*. Solomonarul este, prin sate depărtate, un om aproape tot atât de ciudat ca și cuvîntul; el duce o viață de obicei cam retrasă, e căutat de cei necăjiți, le ajută; el poate chiar abate grindina sau atrage fulgerul; în felul lui este un făcător de minuni.

Prin minune însă, așa cum rostim noi această vorbă, înțelegem un fapt săvârșit în afară de legile naturale. Concepția asta este foarte greșită, căci ar însemna, dacă ar fi cu putință, că legile eterne s'au oprit s'au abătut din calea lor, din norma lor, că Dumnezeu însuși, — *sit venia verbo* —, își pierde cumpătul. Adevărată prostie, curat sacrilegiu! Nu; pe lângă legile naturale recunoscute până acum de științele noastre, mai există neapărat și legi pe cari noi încă nu le cunoaștem, și de tot naturale, numai că scap de firea noastră pămîntească, legi *extra- sau supra-naturale*. Minunea nu poate fi, prin urmare, decât un fapt normal, dar săvârșit în virtutea unor legi neatinse încă de cercetările noastre, în conformitate cu aceste legi supranaturale; și prin întrebuirea unor puteri asemenea supranaturale.

Astfel de lucruri însă nu trebuie să ni-se pară nouă, modernilor, neexplicabile. De vre-o două secole încoace spiritul științific a făcut mare haz

de credințele superstițioase ale învățaților din trecut și și-a bătut joc mai cu seamă de multe obiceiuri băbești dela țară. Bine a făcut, în ceea ce privește înlesnirile vieții, igiena, ș. a.; dar rău a făcut în ceea ce privește misterele vieții, căci cu toate asigurările filosofilor, încă n'au fost dezlegate, și dimpotrivă tocmai astăzi când religia creștină, când ori ce lege idealistă este împilată, prigomită, aproape strivită de trufia necredincioșilor, când un ministru francez nu se sfiește să știe (dela tribuna parlamentară că „s'au stins stelele pe cer”, când scriitorii scot cărți ca să arate că ateismul va fi baza rațională a ordinii viitoare, că ireligiunea zilelor noastre este peocea netăgăduită a geniului Europei moderne” (grozav geniu!...), tocmai acum Știința ajunge prin cercetările ei din ce în ce mai amănunțite, în fizică, în chimie etc., la un fel de graniță a lumii materiale, unde se lovește de fenomene ultra-naturale cari o readuc cu de-a sila la cutare principii cunoscute de vechii alchimisti, de vechii depozitari ai științei oculte. Cercetările cele mai savante asupra forței și constituției materiei, realizările practice ale unor sinteze, unor transmutațiuni de metale, lucrările asupra transmiterii unor unde de electricitate și de lumină, asupra radioactivității corpurilor, au pricinuit o evoluție de netăgăduit către ocultism.

Nu trebuie însă confundat ocultismul cu magia. Ocultismul înseamnă ascuns, închis; toată știința la început era ascunsă și rezervată numai celor vrednici; sub formele și vorbele ei tainice se ascundeau cunoștințe misterioase, dobândite prin adâncirea fenomenelor supra-sensibile și tălmăcirea învățăturii sfinte, numită cabală, adică

tradiție. Magia a fost întrebuirea acelor cunoștințe secrete spre dobândirea de bunuri pămîntești, de cătră șarlatani. Știința cea adevărată însă nu iartă astfel de umeltiri, și de aceea oameni ca Cagliostro n'au ajuns departe. Piatra filosofică a adevăraților adepți nu însemna bogăția sau gloria lumească. Ei rivneau la prefacerea poftelor trupesti în virtuți sufletești, la stăpînirea de sine prin forța morală, la înălțarea duhului până la Dumnezeu. Așa, adică prin legături cât de strînse cu lumea cealaltă, căpătau dâșii puteri supra-naturale, privilegiul de-a săvârși fapte, pe cari cei ce trăiesc o viață inconștientă de luau, și nu pot decât să le iee, drept minuni.

Învățătura aceea de taină, care a fost aceeași în fond la Egipteni, la Greci, la Indieni, la Chinezii, ne stă de aci înainte tuturor la îndemână. Nu vreau să zic că vom deveni cu toți deodată magi, învățați și sfinți, făcători de minuni. Aceasta depinde și de aci înainte tot de vrednicia, de pătrunderea și de stăruința fiecăruia. Însă toate secretele Kabbalei sunt imprumutate dintr'o carte evreiască străveche, pomenită de toți autorii oculti, pe care însă cei mai mulți și mai ales clasicul Franck și academicianul Solomon Reinach n'au putut-o înțelege, nefiind de loc pregătiți: *Zohar-ul, cartea strălucirii*, a ieșit de curînd de sub tipar într'o traducere franțuzească, minunată din toate punctele de vedere, editată pe o hârtie specială și cu un lux de mult gust, de un simplu papetar, membru al Societății asiatică din Franța, d. Emile Lafuma (Voiron, Isère)*). *Zoharul con-*

*) Șase volume, scoase în numai 850 exempl.; 150 franci.

vărat, că d. Goldiş e autorul articolului unguresc, în care se face apologia lui Tisza. Facem această mărturisire, acum după un an de tăcere, siliți de împrejurări și împinși de rușine. Adevărat, acest articol numai intransigent nu e cu accentele lui de sirenă ispititoare pentru fiul „sdrobitorului de naționalități”. Dar dacă-i vorba de „intransigență”, atunci ce mai calea-valea, suntem cam la fel cu toții, dragii mei. Iacă și Goga, când a fost la adică, a știut-o aduce pe ungurește. Da, da suntem de-o pănură cu toții...

Cam acesta ar fi să fie comentarul mut și împotriva lui țin să protestez eu cu toată hotărârea. Mai bucuros suport epitetul de „anarhist” sau „trădător” dacă vreți, dar țin să se distingă că nu suntem din același aluat. Cetitorii n'au decât să cetească tot scrisul meu de vre-o zece ani încoace și să-l puie la cântar alături de exhibițiunile acestor domni, să cântărească chiar importanța acestui apel, alături de articolul dlui Goldiş, în care apologetul lui Tisza István varsă lacrimi pentru dulcea „magyar haza” și nu mai poate de dragul „unității politice a Ungariei”, — și să facă bilanțul intransigenței noastre.

Rezultatul acestei judecăți să le determine părerea și acest rezultat să-l comunice, dacă vor, și tinerilor universitari din Budapesta, ca să-și mai înmulțească iscăliturile... Noțiunea adevărată a intransigenței politice numai prin o asemenea analiză ar putea fi lămurită, restabilindu-i-se înțelesul real. Mie, spunând adevărul, nici nu-mi mai vine să reclam pe seama atitudinilor mele acest epitet, câtă vreme nobilii mei adversari vor să se chie-me „intransigenți”. În perioada asta de confundare a valorilor eu mă mulțumesc și cu titlul de „anarhist” sau „trădător” cum ar striga d. Aurel Popovici. Conștiința că ne deosebim este cel mai puternic impuls care-mi ridică moralul.

Relațiile monarchiei noastre cu Italia. Către sfârșitul ședinței de ieri a camerei, contele Khuen-Héderváry, după o trăgănare devre-o două săptămâni, a răspuns în sfârșit la cunoscuta interpelare ce i-a adresat contele Apponyi în chestiunea demisiei baronului Conrad. Era de prevăzut că răspunsul acest va fi în toate părțile sale congruent cu răspunsul dat dăunăzi de contele Stürgkh în camera austriacă. Sunt convenționale aceste răspunsuri, pentru că trebuie să satisfacă minciunei constituționale tot stăpânitoare în viața celor două sate. De aceea era necesar ca declarațiile șefilor celor două guverne să țintească înainte de toate întreg mult-putinul adevăr cât a putut fi descoperit relativ la culisele politice ale demisiei fostului șef al statului major. Opinia publică nu va înceta însă să-și facă judecata și mai departe urmărind raza acestui adevăr.

Contele Khuen-Héderváry a declarat de altfel, că nu există partidul militar rășboinic pretins de ziare, că demisia n'a fost cauzată de considerații politice, ci numai de considerații pur militare, că factorii cari pot să influențeze mersul și țintele politicei noastre externe sunt exclusiv cei cu răspundere în fața parlamenelor (ministerul de externe și cei doi șefi de cabinet) și în sfârșit că politica externă a monarchiei are drept bază și azi năzuința de a păstra neschimbate acordurile triplicei, o alianță sinceră și trainică deci și cu Italia.

Răspunsul contelui Khuen-Héderváry a mulțumit și pe contele Apponyi și pe ceilalți șefi ai opoziției. Da, căci partidele ungurești înregistrează întotdeauna cu satisfacție orice succes al contelui Aehrenthal, ministrul de externe, probabil sprijinitor al aspirațiilor de prevalență în monarchie ale compatrioților noștri.

Vacanțe parlamentare. Camera deputaților se pregătește pentru vacanțe. Discuția bugetului ministerului de culte probabil se va termina în două ședințe. Ședința de Sâmbătă va avea, deci, numai caracter formal.

Camera se va întruni numai la 10 Ianuarie, pentru a continua discuția bugetului ministerelor de justiție, finanțe și honvezimii. Către sfârșitul lui Ianuarie se vor întruni delegațiile, așa

incât discuția reformelor militare nu se va putea rola înainte de Martie.

De timpul acesta guvernul vrea să profite pentru a încheia un nou pact cu opoziția.

Ședința Camerei. În ședința de azi s'a votat proiectul de îndemnitare și în a treia citire.

S'a continuat apoi discuția bugetului ministerului de culte.

Scrisoare din Berlin.

Poezia iernii. — Kaiserul Wilhelm. — Politica și muncă. — Evreii din Berlin. — Succesul artei Celia Delavrancea. — Gerhard Munthe. — Trei aquarele ale pictorului. — Aviația și reclama. — Glasuri cobitoare. — Cercul Românilor din Berlin.

Berlin, 18 Decembrie 1911.

Cetesc în ziarele din țară, că acolo e zăpada aproape de un metru. Pe când în țară boerii au început sezonul sportului de sănătate, iar manele spun basme cu Feți frumoși și Cosinzene lângă soba caldă, și visătorii privind geamul înflorit de ger și ascultând vifonița șuerătoare, degetele încep a scanda, și gândul tainic se încheagă în vers, — pe asta vreme la Berlin se cerne o ploaie deasă și mărunță, iar oglinda ramurilor lacului Spree este pătată ca sufletul unui criminal. În văzduh o păclă se mută leneșă, o beșcă plutitoare țesută din fumul miilor de coșuri, cari formează un codru în frunțașă metropolă. Avem și zile frumoase, zile clare în cari tremură pe o clipă zâmbetul candid al primăverii.

Imi face impresia că suntem în luna lui April, și dacă n'ași vedea zilnic mormanele de frunze vestejite din codrul „Tiergarten”, enorma alee a Berlinului, și rauurile defrunzite, ce întâpă văzduhul de marmoră, paserile anuțite, așa crede că am mântuit iarna din anul acesta. Pentru mine ar fi o decepție să nu pot gusta poezia iernei, să-mi cule față pe florile de geam și noaptea târziu să văd luna cum trece majestos, disprețuitoare peste infinita câmpie de neaună... Și probabil, la Berlin n'o să avem iarnă, vânturile calde ce vin dinspre Est, zădărnicesc puterea gerului și a iernei, și-mi pare rău, nespuse de rău...

Kaiserul Wilhelm este un domnitor fără păreche în bătrâna noastră Europă. Susținut de jos de credința și iubirea fanatică a poporului, iar de cârmă intelectuală, zeificat. Împăratul Wilhelm

ține talmăcirii transcendente privitoare la cele cincisprezece cărți dela începutul Bibliei, cum au fost păstrate de cei mai luminați rabini, adunato în scris prin voacul al XII-lea și tipărite în textul ebraic pentru întâia dată la Mantua în 1559.

N'avem loc aci, să scoatem la iveală pentru cetitorul pripit câteva din acele afirmațiuni esoterice, de cari s'ar interesa mai mult din curiozitate, cum este de pildă explicarea de ce femeile sunt, mai mult decât bărbații, pornite spre vrăji, sau bunăoară următoarele: „Băgați de seamă că tot cuvântul rostit în graiul sfânt este auzit de puterile cerești cari se silose să-l îndeplinească” (I fol. 75), sau iarăși „Le ajungea să rostească cuvinte pentru ca lucrurile să se săvârșească”, de unde Rabbi Hija deduce că „totul stă în puterea cuvântului”, precum și lumea s'a zămislit prin cuvântul lui Dumnezeu cum ne spune destul de lămurit începutul sf. Evaghelii lui Ioan.

De amănuntele direct legate de observările legii mozaice, n'avem să mai ținem seama. Dar pentru noi creștinii, deosebita însemnătate a acestei cărți constă în dovada că Evreii adevărat lămurinați știau dintru început dogma sf. Treimi,

arătau aproape materialicește, ca și Pythagoras purcederea sf. Duh din Tatăl și Fiul în perfecta unitate divină ș. a. va să zică învățământul esoteric al Sinagogeii confirmă pe deplin învățăturile Legii noastre, ceea ce de altminterlea știam noi chiar din vorbele Mântuitorului, și din sf. Augustin când scrie: „Credința adevărată, care există din vremea cea dintâi, a luat numele de lege creștină dela nașterea lui Christos, ca astfel să vestească lumea că Cuvântul, făcându-se om și deschizându-l împărăția cerului, a îndeplinit Legea și Proorociile, departe de a-le răsturna”. Așa că ne putem mira de ce, sub conducerea păstoriească a acestor rabini învățați, nu s'au convertit toți Jidanii, la creștinism, și ne putem aștepta ca publicarea Zoharului să nu contribuie puțin la mântuirea multor Evrei sinceri; dar mai ales nădăjduim că va întări pe mulți creștini în credința strămoșească și în cinstirea ce-o datorim celor sfinte. Și nu numai credincioșii, dar mai curînd chiar cei cu spiritul științific vor găsi în cartea strălucirii înțelesul adevărat filosofic al cuvintelor din cărțile mozaice, cari nu conțin de loc naivitățile pe cari le cetim în traduceri noastre ale Bibliei. Din acest punct de vedere cetirea, stu-

dieria Zoharului trebuie recomandată cu deosebire teologilor noștri de ori ce confesiune, căci „alături de Biblie nu mai este nici o carte ce i-s'ar putea asemui pentru adâncimea gândirii și înălțimea vederilor”. (Molitor). Iar despre noi, făptura omenească, despre felul cum suntem zămisliti în chipul și asemănarea Domnului, despre constituțiunea noastră fizică și sufletească, despre purtarea noastră morală și răsunetul ei în ceruri, misterioasele deslușiri ale Zoharului, — de le vor primi învățații moderni, pe atât de materialisti pe cât de „primari” sunt teologii noștri. — ar contribui la o minunată sinteză a științelor, în cercetările cărora mintea, sau mai bine zis sufletul omenească, cu toate însușirile și puterile lui supra-naturale, și-ar recăpăta locul de frunte.

Și atunci fizicienii, chimiștii matematicii, doctorii, astronomii, se vor face cu adevărat stăpâni pe mijloacele de care dispune eméritul șolomonar dela sate, cari nu sunt altceva decât strînsa legătură dintre lumea cea de jos și cea de sus, perfecta oglindire a lumii de sus în cea de jos, ceea ce Solomon împăratul însemna prin simbolul celor două rtiunghiuri încrucișate.

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

și conduce, țara ca nimoni altul. Las că nici un domnitor nu știe să satisfacă toate clasele sociale ca și cumintele Wilhelm. Pe un băiat al lui îl dă uenie la cutare faur, ori în fabrică, infantele munceste alături de proletar. Impăratul își cere-tează feciorul, și când acesta nu bate bine la nicovală, tatăl ia barosul, și El însuși îi arată, faurul zăbăste, clasa de mijloc ride satisfăcută, și-o lume întregă este idolatra Impăratului.

In politică? Glasul Kaiserului răsună ca o trompetă, cuvântul lui este hotărâtor, gestul lui este lege, vocea lui se desearcă fulgerătoare contra netrebnicilor, cari îmbrăcați în mantaua perfidiei vor să zdruncine temelile statului. Sper, că iubii cetitori ai acestui ziar își vor aduce aminte de discursul lui Wilhelm, ce l-a ținut din balconul palatului imperial, tumultului socialist, ce se adunase să demonstreze nu anii trecuți. Un cuvânt nu s'a auzit contra Kaiserului, mulțimea turbulentă, a ascultat pioasă până în sfârșit, și pe urmă fascinată de vrajă cuvântul înțelept s'a imprăștiat aplaudând pe Impăratul lor iubit. Demnă de admirație e tactica Impăratului de a satisface pretențiile atât de multiple și subtile ale clasei înalte. Ei bine ce face Kaiserul în cazul acesta? Serie o dramă, ori pune să se scrie? Nu ne privește, drama Kaiserului fără a mai trece prin ochii comitetelor de lectură ca a unui muritor de rind, se reprezintă la teatrul Curtii, firește în cercul restrins al elitei cu gust fin, subtil, și pricepător în artă... Lumea rămâne frapată, aplausele se ridică frenetice s'gudnie cupola, candelabrele de aur și se închină cu toții Impăratului poet. Fericit popor, fericită țară, fericit Impărat este cel ce știe să cimenteze iubire între popor și rege, ca și Kaiserul Wilhelm. Și dacă cu timpul curentele republicane vor răpune toate coroanele împărătești din Europa, sunt de fermă convingere, că Germania va fi cea din urmă care o va rupe cu dinasticismul, bineînțeles atunci, când vre-un împărat-păpușă va sta pe tronul țării, un Kaiser fudul care va abuza, ori va disprețui iubirea poporului german.

Politica și munca sunt două chestii cu cari la noi, nu e în curent ori care cetitor de ziare; la noi în Transilvania nu se face selecția între aceste două chestii, dealtminteri diametral opuse. La nemți politica și munca este un contract. Aici se munceste foarte mult, și pe urmă se face și politică, firește de cei competenți, nu ca la noi un ramolit de tipograf dă direcții și lecții, partidului național. Aici nu se sacrifică munca pentru politică, aici avocatul nu își neglijează biroul pentru ca să poată huzuri în saloanele pompoase ale cutărui partid ca secretar, ori ca director de ziar, cum de pildă se face la noi în Transilvania. La noi politica este un monopol al unui doctor, al unui mare proprietar și în fine a nu știu cărui incolor avocat. Iar toți ceilalți oameni de muncă, sunt luați drept cantități neglijeabile. Multe am putea să învățăm noi, un popor așa de tânăr, în fașe încă, dela Nemți.

Neamțul ține să își deprindă băiatul cu munca și dă o meserie bună, îi asigură pâinea, la noi fiecare avocat se crede în drept a își instrua băiatul în principiile sale politice, lăsându-l urmaș — după moarte în postul ce l-a avut, neavând drept de ereditate un alt patrimoniu decât prejudiciile retrograde cari trebuiesc perpetuate. Să rupem deci cu rutina trecutului, să învățăm dela alte neamuri, să ne deprindem a munci, și să facem mai puțină gălăgie...

Se prigonesc Evreii în Berlin? N'am putea afirma. Mai mult e disprețuit elementul acesta, cu un dispreț suveran, sunt priviți cu un sarcasm ucizător, de care numai neamțul e capabil. Ai cuseurul să fii evreu? Nu însemni nimic în Berlin. Și de ce oare sunt disconsiderați evreii? Enigma se deslege ușor. Neamțul ca un sublim psiholog din firea lui, a observat, din vreme că elementul evreu, în societatea lor cu tradiții respectate cu sfîntenie, cu moravuri alese, cu caracter ferm, evreul nu poate fi decât un element distrugător.

Faptul că în viața literară, artistică și științifică, li-se face intrare și anumitor talente de neam evreu, nu ne miră, aceștia sunt încă corbi albi, pe cari cultura i-a cizelat, curățându-le sângele semit. Deși sunt cazuri în viață, cari ne demonstrează destul de elocvent, toemai contrariul. Așa face Germania cu evreii.

Străinătatea, fără să exagerez afirm, că cunoaște mai bine pe grațioasa artistă Cella Delavrancea, fiica dlui ministru actual Delavrancea, marele nostru scriitor, decât Românii din Transilvania. Mai bine știe s'o aprecieze chiar și decât Românii din Țară. Ca să înțelegi și să guști cu delir arta subtilă a talentatei noastre artiste, e nevoie să ai o cultură muzicală, și cum la noi poți număra pe degete categoria aceasta de intelectuali, să nu ne prindă mirarea că simpatia Cella Delavrancea, nu e înțeleasă pe deplin. Concertul dat zilele trecute în Konzertsaal der Hochschule, a avut variate punete. S'a distins în G-dur de Beethoven, în A-moll (Schumann) și în G-moll (Saent-Saens). Laurii secerăți de cătră domnișoara Cella Delavrancea, sunt și laurii noștri ai neamului întreg. Din prilejul concertului toate ziarele de seara, s'au exprimat măgulitor, iar ulterior, reviste ca „Signale für die Musikalische Welt” și „Allgemeine Musik Zeitung”, i-au recunoscut talentul, urindu-i noui și noui succese...

Gerhard Munthe, pictorul norvegian de mare talent, expune în pinacoteca museului de arte din Kristiania mai multe pânze, unele din ele le reproduce și revista Nord Land din Berlin. Munthe se inspiră mai mult din viața dela țară, arareori din lumea înaltă, și are o pasiune de a reinvia în pânzele sale lumea frumoasă a basmelor norvegiene.

Aquarelele din chestie, cu subiect din mitologie, lucrate în stil bizantin, aduc foarte mult, cu pânzele din basmele noastre pietate de regretatul nostru pictor bizantinist Balthazar. Acuarelul „Tu trebuie să pleci la nord la Trollheim, ca fetei mele să-i contenească suferința...” e un rege cu barba lungă, patriarhală, stând în un tron înflorit, inconjurat de divanul lui, de sftniciei îmbătrâniți în înțelepciune. În fața regelui stă un eranic, care e gata să plece la porunca împăratului, ca să aducă leacul alinător de durere, pentru fata de împărat, care zi de zi se topește după vre-un crai minunat dela Nord. O asemănare frumoasă cu multe din basmele noastre.

In acuarelul al II-lea, „Fata de masă era plină de sânge și vermii jucau pe masă...” e o masă lungă lângă care ard feșnice cu multe brațe, iar pe fața albă de masă pătată cu sânge, își întind vermi capetele lor hemesite, murdare. Cine știe, poate eranicul plecat la Nord n'a mai sosit, fata împăratului, torturată de dor și-a sfârșit viața, și azi sânge și vermii se mai văd din trupul ei de erin...

E frumoasă, e duioasă, e tragică povestea aceasta. Acuarelul „Intrarea în Bizanț” și „Regele Sigurds Reise in Ierusalim”, de asemenea tradază penelul unui artist înamorat de poezie, misticism și fantasmagorie mitologică-bizantină. În lumea artistică, de pictură, în lumea noastră modernă unde ni-se imbie să vedem picturi de hamali flămânzi, de colport ori de ziare, de pisicheri de-bulevard. — aquarelele pictorului Munthe, e o adevărată revelație, e o primenire, pentru sufletele admiratoare de artă sănătoasă...

In serile frumoase, nu arareori poți să zărești deasupra Berlinului monstriei, cari în răstimpuri aruncă diferite lumini, trece greoșie, spmtecând norii de fum și păcla ce apasă asupra orașului: sunt monoplanetele cutărei firme, care își face reclamă în felul acesta. Monoplanul se luminează roș și arată firma „Wertheim”, altădată „Stollwerk”. Lumea berlineză, serioasă din firea ei, trece impasibilă fără să-i dea nici o atenție. Pe semne s'a plictisit lumea și de noua invenție. După aviație, cine știe, ce va mai inventa viitorul, ca să scoată pe-o clipă, lumea aceasta din fogașul ei, ca apoi după câteva clipe iarăși să recadă în cumintenia care îi face atâta cinste și-i șade atât le bine...

Pe bulevardul Postdamer, mai liniștită și mai fascinătoare mi-s'a părut cafeneaua „Austria”. Aici imi iau zilnic șvartul meu divin, la ora obișnuită. În una din zilele trecute o zi posomorită de toamnă, am renunțat la plimbare, și am stat la cafenea mai mult ca de obicei. Privind picurii grei ce se prelingeau pe goam, deodată un glas cobitor imi izboște urechea, un glas de unghur începuse să hămăiască în limbajul arpadian. M'am interesat de pripășitul acesta de unghur, și în fine am aflat, că unghurii din Berlin toemai la cafeneaua aceasta își țin adunările lor, adică au dlor

un cere „Berliner magyar egyesület”, care ține adunări în fiecare săptămână în una din salele cafenelei, pe urmă inundă cafeneaua, tulburând atmosfera liniștită cu accentele lor disonante. I-am auzit mai de multe ori făcând politică și insultând pe valahii din Transilvania.

Câtă vreme Ungurii își țin de sfântă dăboringă să nu își uite limba și convin și discută cu entuziasm diferite chestii recente, de acasă, ce fac oare Românii stabiliți la Berlin? Știam, că studenții au „Cercul studenților români”, că mai există, nu pot să știu, căci nu dă nici un semn de viață. Iar despre ceilalți români, notabilități și oameni cu situații, sunt în poziție de a spune adevărul că trăiesc în cel mai detestabil separatism. Pilda Ungurilor din Berlin, n'ar fi rea s'o imiteze și Românii berlinezi, mai ales când tot la cafeneaua aceasta își au locul de întâlnire, și își țin adunările și cercul italienilor, al francezilor și al spaniolilor. Cum însă, românul este impasibil, cum e mai și separatistic și aristocrat, nu vine a crede, că nici Românii din Berlin nu vor face o onorabilă excepție dela regula aceasta generală...

A. Maior.

Cursuri pentru analfabeți.

Asociațiunea din Sibiu a adresat despărțămintelor următoarea circulară:

Doamne Director,

Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a'l smulge cât mai curind din întunerecul neștiinței și a'l ridica în rîndul neamurilor culte, conștice de menirea lor în lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpân pe o puternică cultură națională, care îi va putea înlesni lupta pentru viață, alături de celelalte popoare. Și se știe că condiția primă a ori cărei culturi e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu își mai poate îndruma soartea pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e toemai lipsa cunoștinții de carte. Cu durere trebuie să o spunem că dintre toate neamurile țării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeți. Toate celelalte sunt înaintea noastră. Credem că a sosit timpul, când toți cărturarii trebuie să ne așternem pe muncă serioasă pentru a mântui poporul nostru de această rușine a neștiinței, de această robie a întunerecului, căci întârzieroa culturală a țărânimii e o primejdie mare pentru însăși existența națională a poporului nostru.

In anii din urmă în cadrele „Asociațiunii” s'au ținut mai multe cursuri de analfabeți, cari, ca început, au dat rezultate destul de mulțămitoare. Dar greutățile începutului au făcut pe mulți cărturari să renunțe la continuarea acestor cursuri pornite cu multă însufletire, așa că în iarna trecută, după informațiile ce le avem, s'au instruit analfabeți abia în 28 de comune, din cele peste 3000 câte avem.

„Asociațiunea” își ține, deci, de datorință a îndemna din nou toate despărțămintele sale să reiece aranjarea cursurilor de analfabeți în cursul acestei ierni și să stărue pe lângă domni preoți și învățători dela sate să nu se sperie de greutățile ce le întâmpină chiar și din partea sătenilor, ci să le țină la început cu ascultători puțini, pe cari să și dea silința a-i învăța bine scrisul și cetitul, ca să fie pildă vie pentru ceilalți săteni îndărătnici și nepricepuți.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărâni neștiutori de carte interesul față de scris și cetit sunt șezătorile culturale, cari se pot aranja Dumineca și în sârbători. La aceste șezători, pe lângă lectura din autorii noștri mai de seamă făcută de cătră domni preoți, învățători sau alți cărturari, să cetească și câte un țaran mai priceput, iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Cu ocazia acestor șezători, cărturarii să explice țărânilor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătându-le broșurile ce le primise în schimbul taxei de 2 cor, și cetindu-le părți din aceste broșuri. Tot la aceste șezători să se stărue și pentru înființarea agenturilor Asociațiunii.

Pe lângă aceste șezători, domni învățători să facă în fiecare Duminecă deprinderi de scris și cetit cu tineretul ieșit de curind din școală.

La aceste deprinderi să fie admiși și analfabeții pentru a le trezi dragostea față de carte.

Pentru a răsplăti într-o cântă muncă săvârșită comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 Maiu 1912 vor dovedi prin direcțiunile despărțămintelor, că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1911/12. Pe lângă aceste premii, despărțămintele de sigur vor mai împărți și altele, fie din averea lor fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Comitetul central al Asociațiunii pentru a înlesni țineră acestor cursuri a decis să pună la dispoziția despărțămintelor abecedarul pentru analfabeți lucrat de I. Bota. Despărțămintele, cari aranjează cursuri pentru analfabeți, sunt invitate deci să înainteze comitetului central o cerere, arătând de câte exemplare din Abecedar au lipsă. Despărțămintele vor înainta această cerere numai după ce vor fi primit rapoarte dela preoții și învățătorii din comunele de pe teritoriul lor, că au ascultătorii sunt în fiecare curs. Trebuie deci să aibă grijă ca abecedarele să nu se risipească fără nici un folos.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari țintesc promovarea culturii noastre.

Facem deci încă odată un apel călduros către toți directorii despărțămintelor Asociațiunii și către toți cărturarii noștri să țină în cursul acestei ierni cursuri cu analfabeții, căci numai cu ajutorul acestora putem înlesni pătrunderea culturii în masele largi ale poporului nostru.

Sibiu, 10 Decembrie 1911.

Andrei Bârseanu,
președinte.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Scrisoare din Brașov.

Șezătorile „Asociațiunii”. — Ce zice „Brassói Lapok”. — „Gazeta” glăsuiește. — Pregătiri. — Un caz interesant, dar trist.

Frumosul început cu care s'au inaugurat șezătorile „Asociațiunii” a asigurat pentru tot timpul, cât se vor ține, asistență numeroasă. Și acesta este un semn bun pentru publicul român din Brașov.

În Dumineca a doua și-a dezvoltat conferința d. Silvestru Moldovan, directorul „Gazetei”; vorbind despre „Poezia noastră populară istorică”. Subiectul interesant a fost tratat cu multă înțelegere, iar publicul mulțumitor l'a răsplătit pe d. Moldovan cu ovații călduroase.

Ieri am ascultat conferința dlui Dr. V. Nițescu, care a vorbit despre „Societatea de azi și crimă”. Arată raportul dintre alcătuirea societății și crimă, raport, care și astăzi este același ca și în trecutul îndepărtat, căci cu înaintarea civilizațiunii s'a „perfectionat” și crimă. Insistă asupra motivelor, cari provoacă crimele și pe cari le găsește în diferitele patimi omenești, precum și în organizația șubredă a societății de azi. Alcoolismul dă naștere la cele mai multe și mai grozave crime. Pledează pentru societățile de abstenență, cari ar fi să se realizeze în cadrele „Asociațiunii”. Și organizația societății omenești, care împarte pe membrii ei în stăpâni și slugi, dă naștere la crime. Socialismul, anarhismul, și nihilismul nu sunt în stare să aducă îmbunătățiri, cu toate că cel dintâi are și doctrine frumoase. Însă toți conducătorii socialismului sunt jidani, cari nu pot avea scopuri umanitare. Singura, care poate sana această plagă, este credința creștină.

D. Dr. V. Nițescu a fost foarte mult aplaudat. Semn, că un subiect interesant tratat într-o limbă frumoasă place totdeauna.

Tendințele necurate ale conducătorilor „Românului” ies tot mai mult la iveală și încep a fi

cunoscute de toată lumea, chiar și de dușmanii noștri politici. Căci ziarul local „Brassói Lapok” în numărul său mai nou zice într'un loc: „Partidul național român, care de o vreme încoace își cheltuiește toată energia spre a distruge „Tribuna” cel mai intransigent ziar românesc, cearecă să-și petreacă popularitatea stîrbită prin atacarea tuturor acelor lucruri, cari sunt sfinte pentru Unguri”.

Nu e vorba despre ce atacă „Românul” (cu aceasta ne solidarizăm și noi, căci aici „Românul” are dreptate) ci despre aceea, că a ajuns până aici vestea utopicului îperzel al dlui Goldiș („Br. L.” necunoscând bine împrejurările, zice: „Partidul național român”) de a scoate „Tribuna” trădătoare. Dar „Br. L.” știe și aceea, că „Tribuna” e cel mai intransigent ziar național și că „Românul” pierde din ce în ce din abonații, al căror suflet n'a fost încă înveninat de proza dlui Goldiș.

Și în vreme ce toți, cari judecă fără patimă, condamnă activitatea „Românului”, „Gazeta” începe să glăsuiească. Face impresia ultimelor băguiele ale unui muribund. Căci „Gazeta” dela anul nou ajunge sub direcția dlui Dr. V. Nițescu, care, de bună seamă, va pune capăt campaniei de calomnie. Și până atunci actualul director, nenea Samurache, își mai plasează elucubrațiunile.

În primarticolul numărului din urmă înțește toate acuzele banale, cari s'au adus dela început contra „Tribunei” și cari au fost desmintite de atâtea ori de „Tribuna”. Și știe „Gazeta”, că „Tribuna” iar o s'o facă de minciună, de aceea își roagă cetitorii să nu creadă desmintirilor ei.

Câtă patimă, Doamne, câtă patimă! „Publicul românesc — zice „Gazeta” — să bage bine de seamă, căci în felul acesta mergem spre prăpastie. Să judece, că oare n'a sosit timpul să-i pună capăt? Căci și mijloace spre acest scop se vor găsi”.

Da, da, în felul acesta mergem spre prăpastie, măică „Gazeta”. Și zicem și noi: Să judece, că oare n'a sosit timpul să-i pună capăt? Dar singurul mijloc spre acest scop este mutarea „Românului” din Arad.

Când vor ajunge conducătorii „Românului” să simtă presiunea opiniei publice și să facă acest lucru? Când?

Și pe când viața politică e așa de sbuciumată d. Aurel P. Bănuț muncеște... Sub egida „Reuniunii Femeilor române” se va da în Brașov la 28 Ianuarie v. o serată etnografică, cu jocuri naționale, pentru reușita căreia conlucrează toată tinerimea brașoveană: domnișoare și domni. Probele s'au început sub conducerea dlui Bănuț, un cunoscător temeinic al jocurilor noastre naționale. Se va juca Călușerul, Hațegana, Bătuta, Invărtita ca prin Săliște, Banul mărăcine și altele de prin toate ținuturile românești. Așteptăm cu mare nerăbdare această serată, ca și care n'a mai fost în Brașov.

Un caz, care cred, că va interesa și pe cetitorii „Tribunei”:

În București există două instituțiuni culturale de mare importanță: Orchestra ministerului și societatea „Carmen” de sub conducerea maestrului Kiriac, subvenționată și ea de stat. Deci amândouă ale statului. Și știți unde-și țin probele regulate? În edificiul unei societăți ungurești: Szt. István kör!... Închipuți-vă: două instituțiuni de stat, românești, în București, plătesc chirie pentru sala de probe unei societăți ungurești! Și știți ce împodobește acea sală? O uriașă emblemă a statului maghiar și un uriaș tablou, care reprezintă venirea Ungurilor în Europa, cu Árpád în frunte!!!

Așa ceva numai în liberala Românie poate fi!

Apoi să mai zică fițuicile compatrioților noștri unguri, că ciangăii sunt asupriți în România!

Correspondent.

Cehan mântuitorul...

Arad, 20 Decembrie.

Prin luna April, corectorul nostru Cehan, a fost demisionat din redacția „Tribunei” unde stase aproape doi ani de zile, ținut mai mult din milă, căci individul era un simplu agramat, incapabil de a concorda o frază corectă măcar. Ca să-l putem totuși utiliza cât de cât, l'am pus în vremea asta la corectura ziarului, dar Cehan nu era nici de treaba asta. Un an și jumătate l'am ținut astfel, demisionându-l și iertându-l, din considerații pur umane. La nesfârșit însă nu puteam merge nici cu mila și în primăvară ne-am hotărât să trecem, în interesul ziarului, peste orice considerații, și să-l înlocuim pe Cehan. L'am demisionat. Cehan a plecat lăsând tuturor suveniruri scumpe, administrației, dlui Bocu, băncilor, eroitorilor: cele lăsate chefnărilor ar trebui să-l întrebăm pe d. Marșieiu, căci pe acestea dănsul le ține în evidență.

Vreme cât a stat în Arad, Cehan, era mai mult un tip caraghios al societății. Nu credem ca d. Goldiș să fi stat de două ori de vorbă cu dănsul, știm însă că s'a amuzat la câteva prilejuri când l'a găsit pe Cehan prin cafenele în stare de completă ebrietate. Cu un cuvânt, d. Goldiș știa cine e Cehan.

Plecând din redacție ne-a mai scris, rugându-ne să revenim asupra demisiunii sale și asigurându-ne de stima și considerația sa, chiar când nu l'am mai reprimi. Noi n'am putut să-l asigurăm de stima și considerația noastră niciodată.

Văzând că nu ne poate schimba hotărârea, individul, la o săptămână după scrișoarea de sus, s'a gândit la răzbunare. Și s'a pus, firește, în slujba dlui Goldiș.

D. Goldiș a profitat cu bucurie de serviciile lui Cehan. I-a publicat vre-o patru ori cinci articole, în cari toți membrii redacției, și îndeosebi d. Bocu, binefăcătorul său, erau terfelți de acest declarat într'un mod mizerabil.

De atunci au trecut șapte luni și onorabilul Cehan era dat uitării. Înainte cu câteva săptămâni însă, d. Alex. Șt. Vernescu, șefredactorul „Românului” părăsește în mod subit redacția ziarului autorizat, între asigurările celei mai călduroase stime și considerații din partea redacției.

A doua ori a treia zi după plecarea dlui Vernescu din Arad, primim dela dănsul o scrisoare trimisă din Brașov, în care spune că „martirajul său dela „Românul” s'a sfârșit”, scrisoare pe care cetitorii noștri o cunosc, căci a fost publicată.

Scrișoarea aceasta, mărturisim, a stârnit variate sentimente în noi și e sigur, că nu o publicăm și refuzăm din capul locului ori ce colaborare dlui Vernescu, dacă nu era vorba de a-i învedera dlui Goldiș, care-și pierduse dreptul la ori ce cruțare, câtă vreme n'a cruțat nici el pe alții, cât de neolial procedase. Un al doilea argument, care ne îndemnase să îi primim colaborarea, era, că d. Vernescu fusese cineva în redacția „Românului” nu un simplu corector, unsprezece luni de zile îl știam șefredactorul ziarului autorizat, care și la despărțire, ducea cu sine asigurările de iubire ale redacției. Certificatul acesta îi dădea domnului Vernescu dreptul la cea mai mare încredere din partea ori cui.

În urma scrisorii dlui Vernescu publicată în „Tribuna” d. Goldiș, vine cu o chitanță, ca să arate că d. Vernescu, a plecat lăsând datorii, încercând acum să reducă onorabilitatea fostului său prim-redactor. Dealtfel, declară d. Goldiș, cazul n'are nici o însemnătate.

La aceasta am răspuns a doua zi în „Tribuna” prin următoarele șire:

„Minciunița de zi se termină într'un mod tragi-comic pentru d. Goldiș. Chiar ieri îl mai asigură odată într'o dulegărie goldișistă pe d. Vernescu despre stima și iubirea sa, ca azi să vie cu chitanțe să încerce a reduce onorabilitatea fostului său prim-redactor.

Altfel ceea ce prevedeam, declară afacerea de „absolut fără însemnătate.”

Fiți cu atențiune la firmă!
GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— — (Lângă Casina >Délvidek<.) — —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioare, artistice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anuntul din >Tribuna< capătă 10% rabat. Fiți cu atențiune la firmă

De unde să aibă vre-o însemnătate. E vorba acum doar de d. Goldiş. „Afaceroa” avea o importanță, numai când amicul său Cehan, fost corector al nostru, concediat fără „asigurările noastre de stimă și iubire”, și-a vândut proza sa murdară dlui Goldiş, în care își bătea joc de d. Bocu, plătindu-i insolentele după calitate: cele mici cu bani mai puțini, cele mari cu bani mai mulți. Și nenorocitul putea găsi o explicație. O, atunci „afaceroa” avea nu numai importanță, ci era extrem de interesantă și amuzantă. D. Goldiş și amicii săi se stricau de ris asupra „desvărilor” moronarului.

Cazul dlui Vernescu, nu știm încă dacă va avea ori nu vre-o importanță, una incontestabil are și până acum: *aceea de a răsbuna într-un mod crud armele neloiale și necorecte cu cari operează d. Goldiş în viața publică*”.

D. Goldiş s'a burzului rău, pentru notița aceasta, închipuiți-vă, să spunem noi că dănsul a dat bani, pentru invectivele nerecuse ale lui Cehan, nu, el le-a publicat în mod de tot gratuit. Și sensibil cum e, din întreg noianul de acuzații câte s'au rostit un an întreg împotriva domniei sale, a ales-o pe aceasta ca cea mai gravă, pentru onorabilitatea sa. Noi, cei drept, probe materiale nu avem, cunoaștem însă destul de bine pe Cehan, căruia doar atâta circumstanță atenuantă îi puteam găsi: că ne-a înjurat pentru bani, — ca să putem afirma acest lucru. Dealtfel d. Goldiş chiar în numărul de azi afirmă, că d. Vernescu ar fi fost spionul „Tribunei” întotdeauna cele mai intime legături cu redactorii Sever Bocu etc. un lucru absolut neadevărat, pe care nu o în stare să-l dovedească și totuși îl afirmă, ca să amintim numai un caz recent din nenumeratele sale calomnii, pe care niciodată nici n'a încercat să le dovedească.

D. Goldiş s'a constituit însă de insultat și ne-a pus termen de cinci zile, în răstimpul căruia așteptăm dela noi dovada, că l'ar fi plătit pe Cehan. N'a trecut însă numai o zi la mijloc și am primit dela d. Vernescu din București, următoarea telegramă pe care o ținem și azi pentru ori cine:

„*Posed scrisoarea lui Cehan în care mă roagă să insist pe lângă d. Goldiş, să-i dea restul pentru injurii. Acontul îl primesc, Vernescu*”.

Dovada prin urmare era aci. D. Vernescu, care a stat unsprezece luni în redacția „Românului”, putea să aibă într'adevăr această dovadă, noi nu puteam avea nici un motiv să tragem la îndoială cuvintele sale. Și fiindcă d. Goldiş ne somase în cei mai triviali termeni, să răspundem care este termenul potrivit în dicționarul redactorilor dela „Tribuna” pentru înfierarea unei infamii atât de mari, cum spunea d. Goldiş, răspunsul nostru, în legitima noastră indignare, era ținut în termenii întrebării.

Și acum ce urmează? În numărul de azi al „Românului” d. Goldiş are un mare „succes”. Publică scrisoarea dlui Vernescu către Cehan, în care d. Vernescu îi cerea acestuia acum ulterior probele pe cari ni-le anunțase nouă în depeșă, că le-ar fi posedând. Scrisoarea este însoțită de injurături goldișești la adresa noastră, potrivit obiceiului său răscunoscut și „cazul fără însemnătate”, este acum de o mare însemnătate.

Chestia, evident îl privește exclusiv pe d. Vernescu. Ea rămâne în ori ce caz încă deschisă și d. Vernescu are cuvântul să-și dovedească afirmațiile. Se poate ca totuși să existe și scrisoarea pe care d. Vernescu ni-a anunțat-o în telegramă și pe care a repetat și zilele trecute că o posedă, și că ni-o va trimite îndată ce-i va sosi bagajul, pe care nu l'a primit încă. Atunci vom publica scrisoarea tot în fașimilo. Suntem datori în ori ce caz să-i așteptăm explicațiile.

În cazul când într'adevăr ar fi fost surprinsă buna noastră credință, noi vom ști trage concluziile cari se impun de sentimentele noastre de cinste și corectitate. Nu ne chiamă d. Goldiş, ca să nu știm cu ce datorăm față de noi înșine și față de publicul pe care-l servim. Nu intră în deprinderile noastre să calomniăm și să insultăm pe nimeni, fără a dovedi ori fără a da cuvenita satisfacție. Să o spună aceasta și dsa, dacă-i dă mâna.

D. Goldiş să nu umble însă cu ironii prost plasate, făcându-l pe d. Vernescu „tovarăș primenitor” al dlui O. Goga, căci cu acest Vernescu a făcut dsa ziar unsprezece luni de zile, pe acest

Vernescu îl pupa la toate ocaziile, pe acest Vernescu îl lauda și-l ridica în slavă, odinioară.

În articolele din zilele trecute, când afecta că se retrage, ne spunea într'una că nu-l interesează discuțiile personale, numai chestia esențială îl preocupă: *restabilirea păcii și a solidarității*. N'au trecut de atunci nici zece zile și iată care e chestia esențială: Cehan e mântuitorul!...

Scrisorile lui Björson.

— **Părerii asupra lui Carlyle, Bismarck și Zola.** —

Bergliot Ibsen, fiica lui Börnstjerne Björson publică scrisorile tatălui ei, pe care acesta i le-a adresat. Extragem din aceste scrisori, păreriile marelui scriitor asupra lui Carlyle, Bismarck și Zola.

Carlyle.

Pentru moment cetese pe Carlyle, pe marele profet englez, care îndeamnă sufletul să urească materialismul, afecțiunea și egoismul îngust al bisericii. Dorese să te decizi și tu ca să-l cetești, apoi îți voi trimite o biografie a lui, pentru că în viața lui stă întregul scriitor, el se citează singur. E o personalitate prin inițiativă, de emulația pe care o deșteaptă în fiecare.

Dacă n'ai primit istoria revolției a lui Carlyle pecare am comandat-o pentru tine la Huseby, atunci scrie direct. Trebuie să vezi în mișcare imensa mare omenească, trebuie să vezi uriașele valuri gonind unul după altul, până ce totul se pune în mișcare, până ce fiecare îns își pierde viața și se năpustește, fără voie, într'acolo unde se năpustește toate elementele. Și aceasta se va mai petrece odată, dacă dreptatea nu va veni la timp. Deaceia mă bucur. Nimeni nu cunoaște timpul, ceasul și de unde va veni. Dacă se va porni însă, nimeni nu va ști dacă lucrătorii noștri sunt mai tari decât alții, și dacă nu vor dăra și ei. Căci și la noi în țară e multă nedreptate. (1890).

Bismarck.

Asta a fost săptămâna lui Bismarck; a căzut și pentru moment și fiul său. Acum zic toți ceea ce spuneam eu și pentru care căpătasem bătaie, că după ce a reușit să facă unitatea Germaniei, a devenit un jucător de șah, care câștiga toate partidele, pierzând însă din pricina aceasta viitorul; căci el a fost un om al veacului de mijloc, iar gândirea modernă i-se părea prea slabă. Cel mai mare păcat al lui, de a fi mărit Rusia și de-a fi slăbit Franța — neplăcut pentru întreaga Europă — nu va putea fi răscumpărat de succesul său și de împărat. Mă tem că cu noul împărat cădem într'o întreagă serie de greșeli, pe cari recătușea le va exploata, și poate că va readuce pe Bismarck sau, în ori ce caz, sistemul său. De mergem spre timpuri grele. Dacă ași fi reușit cel puțin să asigur într-o câtva viitorul nostru. De poporul nostru nu mi-e frică, nici cătuși de puțin, el merge pe un drum sigur.

Bismarck cade în propria lui cursă. El a proclamat atotputernicia împăratului, și a urmărit până dincolo de mormânt pe bărbații, cari îndrăsniseră să aibă o altă părere decât a sa sau a împăratului. Iar azi el este primul care a contrazis, în secret și în public, părerea împăratului, și de aceea a căzut. (1890).

Zola.

Când zici despre ultima carte a lui Zola că e cea mai realistă din câte ai cetit, te înșeli. Mania aceasta de a se ocupa și răscupa de calea ferată, până ce ametești, e o veche manie a lui. Și nu se deosebește cu nimic dacă Maupassant s'ar fi ocupat de ea în câteva rânduri. Zola insistă atât până ce ajunge la reprezentări isterice, până ce locomotiva devine o putere a naturii, iar aburul devine, în personalitatea — socolul, spiritul-abur.

Aceasta e misticism, reprezentări simbolice și nu realism. Tot realismul dispăre la Zola; el nu poate lăsa nimic așa cum este; totul devine din ce în ce mai rău. Reprezintă-ți persoanele și tablourile și vei vedea singură. Și apoi habar n'are de cele ce citează din medicină. De pildă, are dreptate când zugrăvește tipul doritor de sânge. Dar el nu pune în legătură această manie cu sensualismul, ci în locul sensualismului, ceia

ce e absolut imposibil. Dar toată această murdărie, toate aceste crime și sinucideri, și toată această nebulie... Simți doar singură că nu se ocupă aici decât de excepții, excepții groaznice, unice, pe cari el le numește viață. Chiar coloritul acestor selbateg, îmi repugnă. Dacă există o carte de lectură nesănătoasă, apoi e aceasta. (1890).

INFORMAȚII.

A R A D, 21 Decembrie n. 1911.

— **Internat român gr. ort. în Timișoara.** Cetim în „Femesvári Hirlap”: „Episcopia română din Arad a hotărât să clădească în Timișoara-Fabrik, în dosul casei Székely, un internat pentru elevii români cari cercetează școlile din Timișoara. Pentru locul necesar de 1000 stânjini pătrați orașul cere 50.000 coroane. Comisia economică a consiliului comunal va propune adunării generale împlinirea cererii episcopiei române.”

— **O dispariție senzațională.** Citim în „Mișcarea” din Iași: Autoritățile locale sunt în urmărirea unei tinere perechi — probabil de îndrăgostiți — care au dispărut din orașul Reval (Rusia) delapidând suma de 59.000 ruble.

De notat e faptul, că Sâmbătă înainte cu cîteva ore de a se primi telegrama autorităților rusești, fugarii au intrat în țară prin punctul Ungheeni, lucru dovedit prin declarațiile acestora către comisarul din acel punct, căruia cu ocazia vizării pașaportului i-au afirmat că vin din Reval și că se due la București pentru a aranja niște afaceri.

Telegrama autorităților rusești, indica între alte amănunte că acei tineri se numesc Sora și Henri Mihai și că ambii sunt autorii unui mare furt de bani.

În urma acestei telegramă, fugarii fiind plecați, s'a anunțat poliția din Iași.

Începându-se cercetările și stabilindu-se că numiții au luat trenul pentru București, s'a telegrafiat siguranței din Capitală, cerându-se să se ia măsuri urgente pentru prinderea acestora.

Poliția din București a telegrafiat poliției de siguranță din localitate că cei doi fugari au fost găsiți la otel Traian din Calea Griviței. În momentul când au simțit că vor fi surprinși de poliție, aceștia au încercat să se otrăvească luând câte o însemnată cantitate de stricnină.

Asupra lor s'a găsit 59.000 mii ruble, aceeași întreaga sumă care a fost furată.

Noaptea, la orle 11, au încetat amândoi din viață după grele suferinți.

Poliția de siguranță făcând o nouă descindere în camera lor dela otel, a ridicat mai multe cutere care au fost transportate la siguranța generală pentru a fi deschise în prezența primului procuror.

— **Tragedia unui procuror.** Procurorul pe lângă tribunalul din Budapesta, Dr. Etter Dezső a luat ieri un sfârșit tragic. Eșise seara cu nevastă-sa ca să cumpere daruri de Crăciun pe scama copiilor. Pe la orle 6 se oprise în fața unei vitrine din strada Városház, la care se făceau reparații. Mai mulți muncitori erau pe o scelă înaltă, dând unul altuia scânduri pentru pod. Deodată, în urma unei înțelegeri ivite între doi muncitori, o scândură groasă lunecă de pe scelă și cade, cu iuțială mare, asupra privitorilor din fața vitrinei, rănind cinci persoane. Mai grav a fost rănit procurorul Etter care, dus la spital, a murit peste o jumătate de oră.

— **Împăratul Wilhelm și diplomele.** Un ziar din Berlin aduce știrea, că împăratul Wilhelm ar fi declarat că nu mai dorește diplome de onoare. Ce să mai și facă cu ele? Are diploma de doctor a facultății de drept din Pennsylvania, Oxford și Berlin, a facultății de medicină din Praga, a facultății de științe din Cluj. N'are însă diplomă dela vre-o facultate teologică. Dar, nu-i mai trebuie!

În legătură cu această știre, același ziar scrie: Când corpul profesoral dela universitatea din

Chij hotărâse ca să predea diploma prin o delegație, împăratul și-a exprimat dorința, că ar fi mai bine, dacă i-s'ar trimite diploma prin ambasadorul austro-ungar la Berlin.

— **Potop în Italia.** Din Milano se anunță, că părțile nordice ale țării sunt primejduite de revărsarea riurilor. Zilele din urmă s'au descărcat mari ploi, în urma cărora, riurile au inundat satele și orașele din împrejurime. Încercările de a opri revărsările s'au dovedit zadarnice. În Como, potopul a avut și o victimă omenească, înecând în valuri un copil. Populația se refugiază.

— **Bărbați politici englezi la Petersburg.** La 25 Ianuarie va sosi la Petersburg un mare grup de bărbați politici din Anglia, cari redau astfel vizita bărbaților de stat ruși, făcută înainte cu câteva luni la Londra. În onoarea oaspeților se vor da grandioase serbări, între care va fi și banchetul oferit de țar.

— **Femeile în Serbia.** La cercul feministelor din Budapesta, doamna Savka Subotici marea scriitoare sârbă a ținut o conferință foarte interesantă despre situația femeilor în Serbia. A spus, că Serbia deși a fost stăpânită vreme de 5 secole de Turci, totuși dela proclamarea de regat a făcut înaintări frumoase pe toate terenele. Dovește un grad mai înaintat a culturii pentru orice țară mișcarea feministă decare nici Serbia nu se străină. Femeile în Serbia se validează pe multe terene. Nu este aproape ram al științei, ca să nu fie reprezentate. Sunt medici, ingineri — femei, cari se bucură de mare renume. La oficiul postal sunt multe angajate. Chiar și în artă se disting femeile. Sunt multe cari prin pictura, sculptura și scrisul lor au câștigat admirația străinătății. Desvoaltă mare activitate și în viața socială. În fie-ce oraș este un cerc al femeilor, care își are partea sa de merit în înaintarea societății. Sunt cunoscute mișcările lor în chestii politice. Voiesc egala îndreptărire cu bărbații, în ce privește drepturile politice.

— **Caricaturistul spaniol Sagritta.** Încă în iarna trecută adusesem și noi știrea senzațională, că tribunalul din Madrid a osândit la 10 ani temniță pe caricaturistul Sagritta, pentru crima de „laesa Majestatis” ce ar fi comis-o prin caricaturile sale la adresa familiei domnitoare. Pe deapsa aceasta grozavă a îndemnat cercul scriitorilor din Paris și din alte orașe să protesteze împotriva acestui act barbar și să ceară grațierea vinovatului. Toate aceste încercări n'au avut însă rezultatul dorit. Acum după cum se anunță din Madrid, ministrul președinte Canalejas a propus regelui grațierea caricaturistului. Regele n'a adus încă nici o hotărâre. Se crede însă, că Sagritta va fi totuși agrățiat.

— **Războiul italo-turc.** În zilele din urmă n'am înregistrat nimic despre evenimentele războiului. Știri de mică importanță nu aduceau nici o schimbare a situației, care pare a rămânea multă vreme încă tot aceeași. Se fac din amândouă părțile pregătiri, pentru eventualități, nimic altceva. Ce se petrece după culise nu se știe. Se crede însă, că Turcia neputând rezista unei campanii de durată mai lungă va ceda cât de curând Tripolitania, punând sfârșit fatalului război.

Opinia publică din amândouă țările este pentru război. Atitudinea ei înseamnă continuarea războiului. Și nu trebuie disprețuită această opinie. Are putere asupra conducerii, și guvernele își dau samă de dorințele ei. E sentimentul național care nu suferă împotrivire. Și de aici dilema pentru guverne.

Căci după cum se anunță din Constantinopol Marele Vizir, dându-și seama de lipsa de mijloace pentru continuarea războiului, a propus Sultanului începerea tratativilor de pace.

Sultanul însă, ca reprezentantul încoronat al voinței publice i-a declarat, că mai bine abizece de tron decât să subserie contractul de umilire al țării sale de înjosire al poporului său. Față de această hotărâre a fost zadarnică argumentația Marelui Vizir. Deci războiul se va continua, căci așa voiește poporul!

— **„Reacționarul reacționarilor”.** În numărul său de azi „Voința Națională” din București scrie:

„Reacționarul reacționarilor, dușmanul înversunat al principiilor Revoluției celei mari, d. **Aurel C. Popovici**, în articolul „Agenți vorbind de principii” („Românul” din Arad) dă o lovitură de buzdugan” — etc., etc. —

și „Voința Națională” arată în restul antefileului ei o seamă din zăpăcelile articolului „Agenți vorbind de principii” articolul în care marele nostru Belimbok crede că a strivit argumentația principiară din articolul nostru asupra reformei administrative în Ungaria. Noi din parte-ne am renunțat la ori ce polemică cu d. Belimbok, convingi că dsa, incarnațiunea ideilor ce este, nu poate să ne înțeleagă cum nu ne-a înțeles nici până acum. Ne mirăm numai că astfel de individualități neguroase se mai pot susține și în vremile noastre la suprafață și că mai pot să trezească chiar și ecouri într-o anumită parte a opiniei publice. Adevărat că aceste ecouri par venind din adâncul unor veacuri trecute...

— **Impărțirea Persiei.** Într'un articol publicat în ziarul „New-York American”, Morgan Schuster, fostul șef al administrației financiare a Persiei, denunță o înțelegere intervenită între Anglia și Rusia, pentru împărțirea acestei țări.

Crima aceasta — exclamă Schuster — se va săvârși și noi vom fi martori la strangularea unei națiuni a cărei vechime se pierde în noaptea veacurilor.

— **D. Bleyleben, guvernator al Moraviei.** Citim în „Foia Pop.” din Cernăuți: În ultimul moment, când foia e aproape toată tipărită, ni sosește din Viena știrea telegrafică că actualul șef al administrației politice din Bucovina d. Dr. Octavian baron Bleyleben este numit guvernator al Moraviei.

Postul acesta, unul din cele mai importante din imperiu, a devenit vacant prin numirea baronului Heindol, până acuma guvernator al Moraviei, ministru de interne.

Baronul Bleyleben, fiind un funcționar foarte capabil, ale cărui calități excelente au fost recunoscute în mai multe rânduri chiar de însuși Majestatea Sa Împăratul nostru, a stat deja de mai multe ori în combinație la ocuparea postului de guvernator al Moraviei, n'a putut însă fi considerat deoarece fratele d-sale stătea în fruntea justiției din aceeași țară; acuma cu repășirea baronului Vesely dela postul său de președinte al curții de apel din Praga, care post va fi ocupat de fratele dui Bleyleben, piedeca aceasta dispare.

D. Bleyleben a fost ca președinte al țării o figură simpatică, un funcționar conciliant, prevenitor și amabil. Nu putem zice, că ni-ar fi fost mare prietin nouă Românilor, totuși însă trebuie, în onoarea d-sale, să constatăm că nu ni-a fost nici un dușman. Atâta recunoștință însă merită în orice caz și din partea noastră, că desvoltării noastre naționale n'a pus nici o piedecă. Sub egida d-sale și reconșământul din anul acesta arată o icoană relativ mai fidelă raportului naționalităților decât cum a fost aceasta în vremurile trecute. Sub Bleyleben s'au făcut și multele reforme în dieta țării, care au dat țării noastre într'un timp de tot scurt, un aspect de tot schimbat.

Plecarea dui Bleyleben o luăm deci cu părere de rău la cunoștință, cu toate că-i dorim din inimă avansarea în rang.

În ori ce caz i-om păstra amintiri plăcute și rugăm și pe d-sa să nu uite de noi, cari față de d-sa am fost totdeauna sinceri și leali.

— **Un trist aniversar.** Doamna Minerva Dr. Broto n. Draghitis din prilejul trist al împlinirii aniversarului al 14-lea dela moartea mult regretatului său soț Dr. Aurel Broto, într'u vecinică odihnă a decedatului, dăruiește cor. 5 la fondul Dr. D. B. Barcianu, pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al Reuniunii meseriașilor sibiieni.

— **Glume engleze.** Un aviator s'a urcat cu soția sa într'un aeroplan. După o ascensiune de o oră scumpa jumătate bagă de seamă că a pierdut un mărgăritar dela broșă, și imediat îl rugă pe bărbatul său să descinză. „Ce nu ți-e bine?” o întrebă cu duioșie aviatorul.

„Ba mi-e bine, dar am pierdut un mărgăritar, dela broșa mea, și-o zăresc acolo jos, cum străluce!” — „Oh scumpa mea, stai liniștităpe loc. Ce vezi colo jos că licărește, e lacul celor patru cantoane.”

O doamnă prea generoasă povestindu-i-se de teribila boală a somnului, ce bântuie în Africa a crezut că va putea deștepta din somn pe cei adormiți, trimițându-le clopote de alarmă.

Un irlandez și scoțian călătoriau împreună. Isprăvindu-și merinedele și nerămânându-le decât unpuin fript, ce de ajuns amândorora nu le-ar fi fost, să invoiră ca acela să mănânce puinul, care va avea cel mai frumos vis. Când se deșteptară cei doi călători, îl întrebă scoțianul pe irlandez: „Eh! ce ai visat?” — „Eu am visat”, răspuse irlandezul „că un coș frumos se cobora din cer spre mine. Eu m'am urcat în el și mă pomeniiu d'odată în rai!”

„Eu am visat” spuse scoțianul, că tu te urcaseși la cer. Atunci văzându-te că te duci atât de departe, încât n'ai să mai vii îndărăt, am mâncat puinul.”

Mișcare culturală și socială.

— **Petreceri, concerte.** —

Petrecerea meseriașilor români din Arad. Meseriașii români din Arad invită la reprezentare teatrală și concertul muzicii militare care se va aranja Duminecă, în 25 Decembrie 1911 (7 Ian 1912) în ziua primă de Crăciun, în sala dela „hotel Central” (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Începutul la 8 ore seara precis. Prețul de intrare: Loc rezervat 3 coroane. Loc I. 2 cor. Loc II. 1.50 cor. Loc de stat 1 coroană. Venitul curat este destinat pentru îmbrăcarea învățăcelor săraci din Arad — Oferele benevole se primesc cu mulțumită la adresa dui Ioan Pitariu, tipografia Diecezană, Arad, și se vor evita pe cale ziaristică. Bilete de intrare se află de vânzare la librăriile „Tribuna”, „Diecezana” și seara la cassă.

Programul: I. a) „Doina ciobanului”; b) „Steluța”; c) „Romana” d) „Visuri”; e) „Potpourri” exec. de Orchestra muzicii militare, reg. 33.

II. „Nepotul răsfățat”, farsă în 5 acte. După o traducere a lui Ioan Șt. Șulțiu, prelucrată de T. V. Păcățian.

După teatru urmează dans.

Indemnăm cu căldură publicul românesc din Arad și împrejurime să dea întreg sprijinul său meseriașilor noștri, pătrunzându-se de marea însemnătate socială a acestei pături românești atât de puțin sprijinită.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachatul se retrimită franco.

ECONOMIE.**CONVOCARE.**

Pe baza concluziilor comitetului central din 18 Decembrie 1911 și în conformitate cu §-ul 20 din statute convocăm a **XXIII-a adunare generală ordinară** a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”, la Turnișor pe Duminecă în 31 Decembrie n. a. c., la 11 ore a. m.

Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a rațiunilor pe anul 1910 și proiectul de buget pe 1912.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs de interes general economic.
4. Alegerea unui membru în comitetul central.

5. Autenticarea protocolului ședinței.

Sibiiu, 17 Decembrie n. 1911.

Pant. Lucața,
preș.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Pentru cultivătorii de pomi. Cu ferbinte dorință de a fi cât mai folositori obștei noastre și de a lucra cât se poate de mult la îndrăgirea populației noastre cu cultura folositoare a pomilor, am luat hotărârea, ca să cumpărăm și apoi în primăvară să punem cu preț redus în vânzare un număr mai mare de altoi, meri și peri.

Pentru a ne putea orienta la procurare, apelăm la preoțimea, învățătorimea și la ceilalți cărturari ai noștri, ca aducând la cunoștința economilor din partea locului această hotărâre a noastră, să conserie cu numele pe toți aceia, cari doresc să se propavadă cu altoi, cu soiul altoilor și cu numărul bucăților. Consemnarea să binevoiască a o trimite la adresa noastră, cel mai târziu până la 15 Ianuarie n. 1912.

Sibiiu, 13 Decembrie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.”

Pant. Lucața,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

BIBLIOGRAFII.

A apărut *Revista Idealistă* Nr. 7 și 8 pe 1911, cu următorul interesant și bogat conținut:

- A. D. Xenopol. — Lectiile mele dela Sorbona asupra Teoriei Istoriei. I. Principii premergătoare. Eugenia de Reus Ianculescu. — Roma.
N. Zaharia. — Dezolarea. Studiu Psihologic.
Maxim Gorki. — Un omor. (Nuvelă). Tard. de D. C. Zavalide. II.
Alice Călugăru. Cridim. E. Slătineanu, M. Diaconescu. — Poezii.
M. Stăncescu. — Societatea Filarmonică. (Fragment dintr'un studiu asupra activității lui Heliade). IV.
Frank Thomas. — Chestiuni vitale. VI. Ce este Dumnezeu?
Cronica Literară. — Cărțile dlor I. N. Lahovary și I. Gorun asupra limbii române, de N. Z.
Buletin Bibliografic. — D. C. Z., Revista „Luceafărul” 1911. August.

Cel mai frumos cadou de Crăciun e o carte bună.

Cărți cu chipuri pentru copii de 3—8 ani (cartonate) *Copii la țară poveste veselă* (33X29 cm.) 3 Cor. + 20 fil. porto.

A fost odată... Povești alese și frumoase (33X25 cm.) à Cor. 3 + 20 fil. porto.

Buffalo Bill Wild-Wesh (32X25 cm.) à 1.50 Cor. + 20 fil. porto.

Invață să socotești, dacă vrei să nu greșești (33X34 cm.) à 2.50 Cor. + 20 fil. porto.

Cenușereasa Poveste de Ion Bănățeanul. (30X24 cm.) à, 1.50 Cor. + 10 fil. porto

Povestea lui Robinson à 1.50 Cor. + 10 fil. porto (28X23) à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Cartea celor șirliți, ee Ion Bănățeanul à 1.50 Cor. + 10 fil. port.

Alfabetul, à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Moșia, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Th. D. Speranția. Pentru toți copiii à 2.50 Cor. + 20 fil. porto.

Biblioteca ilustrată pentru copii, vol I 60 fil + 5 fil. porto.

Cele șase lebede, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Cele zece pisi uțe, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Bund dimineața la Moș ajun, à 1.50 + 10 fil. porto.

Abc, Nou Abedar ilustrat cu 21 figură frumoase în culori à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Basme alese pentru copii, à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Din grădina zoologică à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Cărți pentru copii 8—14 ani Samara, Corbul cu pene de aur à 2.50 Cor. + 10 fil. porto.

A. O. Maior Biblioteca copiilor vol. 2 1.60 Cor. 10 fil. porto, vol. 3 1 Cor. 10 fil. porto. *Biblioteca copiilor și a Tinerimii*, à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Povestiri de H. C. Andersen. Ilustrate de Pedersen (cu 254 pag.) à 2.50 Cor. + 20 fil. porto.

I. D. Delatissima. 100 basme și istorioare pentru copii cu 51 ilustrații (cu 320 pag.) à 2.50 Cor. + 10 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

I. B. (Năsăud). Păstrăm manuscrisul, dar nu-l putem publica până nu știm cine ne scrie. Vă rugăm să ne comunicați numele Dvoastră.

Chereluș-Cluj-Mărcuța. De ce nu răspundem la somările din „Românul” în chestia articolului nostru „Consecvența în materie politică”? Articolul nostru a apărut la 5 (18) Septembrie 1910, somarea ni-se adresează la 3 (16) Decembrie 1911... Vom răspunde deci și noi la anul... când va răspunde și d. Dr. Teodor Mihali la somările ce i le-am adresat Dacă vom ținea și atunci de cuviință să răspundem la... fleacuri.

M. M. În sfârșit, spre bucuria noastră am regăsit pe neașteptate foilețul. Salutări.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Un tânăr cu praxă, află aplicare în cancelaria notarială din *Magyarborosbocsárd.* — Salarul se va staveri în scrisoare
Ioan Lupșan, notar.

A con folstol.

179

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de **A. C. Corbul.**

(Urmare).

Dessalle scrisese scrisoarea, prințesa Maria o semnă și ea fu dată lui Alpatici cu ordinul de a o preda guvernatorului, iar în caz de primejdie să se întoarcă cât mai curind posibil.

Dupăce luă toate aceste ordine, Alpatici cu o pălărie de castan alb pe cap, un dar al prințului și cu un baston în mână ca stăpânul său luă loc în brișca trasă de trei cai. El eși din casă, însoțit de toți ai lui.

Clopotele dela gâtul cailor erau învălitate cu hârtie. Prințul nu permitea nimănui să se plimbe pe domeniile lui cu zurgălăi, dar lui Alpatici îi plăcea mult acest sgomot pe drum.

Curtenii lui Alpatici, bucătăresele, groomul, vizitiții îi făceau escortă; fiica lui îi așeză pernele la spate. Unul din vizitiții îi ajută să se urce pe capră, ridicându-l de subțiori.

— Haide, haide, femeilor! rosti Alpatici, imitându-l pe bătrînul prinț. Și, încetând de ași copia stăpânul, el își scoase pălăria șiși făcu de trei ori semnul crucei.

— Dacă ți-se întâmplă ceva, întoarcete iute, Alpatici, îi strigă nevasta lui, făcând aluzie la svonurile de rășboi cari circulau.

Pe drum, Alpatici întâlni și întrecu mai multe convoiuri și trupe. În apropiere de Smolensk el auzi lovituri de pușcă în depărtare, ceea ce nu'l miră. Ceeace'l

șimi mai mult era faptul că apropiindu-se de Smolensk, el văzu un frumos câmp de ovăs pe carel coseau soldații.

De treizeci de ani Alpatici nu cunoscuse alt interes în viața sa, decât voința prințului; afară de ordinele stăpânului său, nimic nu'l interesa, inimic nu exista pentru el.

Alpatici sosi la Smolensk în ziua de 4 August, spre seară, și se opri la un han ținut de un fost serv al prințului care se numea Feraputoff și la care avea obiceiul să descindă de mai bine de trei zeci de ani.

— Fii binevenit, Iacob Alpatici; toată lumea fuge de aci, și tu ne sosești.

— Dar de ce fuge toată lumea? întrebă Alpatici.

— Fiindecă e proastă. Tuturora le e frică de Francezi.

— Palavre de babă, palavre de babă! făcu Alpatici.

— Asta e și părerea mea. Doar li-am spus eu că s'a dat porunca să nu-i lăsăm pe Francezi să intre. Și nu o să intre.

Alpatici ascultă cam distrat. El ceru un samovar pentru el, fân pentru cai, și dupăce bău ceaiul se culcă. Toată noaptea trupele defilară în fața hanului.

Adoua zi de dimineață, Alpatici merse săși facă comisiioanele. Ceasurile erau abea opt, dar soarele ardea tare. „Ce minunată zi pentru seceriș” gândi Alpatici.

În zori de zi se auzise lovituri de pușcă afară de oraș; mai târziu se deslușiră și bubuituri de tun. Străzile erau pline de oameni grăbiți, de soldați, dar ca întotdeauna, negustorii se țineau în fața prăvăliilor lor și prin biserică se oficiau slujbele.

Alpatici intră în prăvălii, la poștă, la guvernator și pretutindeni auzea vorbindu-se de dușmani cari atacau deja orașul; oamenii se cercetau unii pe alții căutând să se liniștească.

În fața casei guvernatorului, Alpatici văzu mulțimea adunată, apoi cazaci și un echipagiu.

Urcând scara el întâlni doi boeri, dintre cari unul îi era cunoscut.

— S'a isprăvit cu gluma, rosti acesta, d-tale nu'ți pasă fiindecă ești singur, dar eu om cu familie de trei spre zece persoane și toate proprietățile mele... Ce vom face de acum? Ce autorități mai sunt și astea, cari ne lasă în așa hal? I-aș trimite la spânzurătoare pe toți tâlharii ăștia.

— Ia seama, îi zise tovarășul său.

— Las' să mă audă, puțin îmi pasă. Suntem oare niște câni?... A! Iacob Alpatici aici ești?

— Din ordinul Excelenței Sale, care m'a trimis la guvernator, răspunse Alpatici, ridicând capul cu mândrie și punânduși mâna pe piept, gestul lui obișnuit când vorbea de prințul. Excelența sa mi-a poruncit să mă informez asupra situației.

— Da, vei fi bine informat, strigă boerul. Nu e chipnici să găsești o trăsură... Și auzi tu asta?

El arătă cu degetul înspre partea de unde răsunau pocnetele de pușcă.

— Ne lasă să perim cu toții, tâlharii ăștia!

Alpatici clătina din cap și se urcă în sala de primire a guvernatorului, plină de negustori, de neveste de funcționari cari se priveau în tăcere. Alpatici trecu printre ei și văzând pe un funcționar eșind din cabineta guvernatorului, el îi întinse cele două scrisori și spuse că erau dela prințul Bolkonsky, cu o voce așa de solemnă, încât funcționarul le luă numai decât.

(Va urma)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

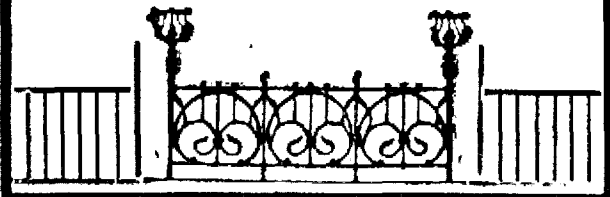
(Lângă „Apollo”).

ILIE BURA,

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,

Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește ori ce lucrări de bransa aceeași precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efeptuire totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă preturi ieftine și serviciu pu actual.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

In atenția economilor!

Contra tăciunelui:

se află la farmacia menționată un lăchid de stropit. La 100 kg. e deajuns un pachet de 40 fil. Rezultat sigur!

Distins cu medalie de aur la expoziția internațională din Paris:

Margit-Viora- Crème.
Poudre.
Săpun.

Nestricătoase, depărtează de pe față pistrii și totfelul de necurățenie. Se află la farmacia:

„SFANTA TREIME”

ERNEST BRAUN

Temesvár-Józsefváros, Bem-utca 30.

Prețul 1 cor. 60 fil. Expediție de 2-ori la zi.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —68 litru.
Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K —90 litru. Șiller K —56. Rizling K —58. Rizling și Ruje amestecat K —54 litru.

Vin din anul 1911 K —48 și 50 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă, dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri

Világos (Arad m.)

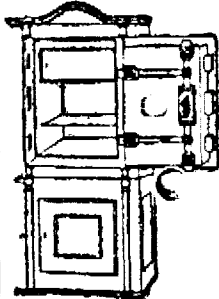
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

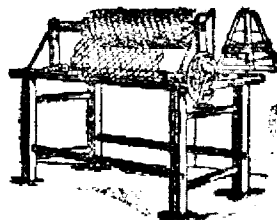
Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely,

VI., Ferenéz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Desfacerea ieftină a firmei

ASZÓDY

ORADEA-MARE,

Strada Kossuth, (Palatul-Sas).

În vederea sărbătorilor de Crăciun, aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că au sosit noi transporturi de articole sudice și anume: *Curmale* calitatea ce mai bună, *malaga* și *smochine*. *Castane de Tirol*, *alune italienești*, și *nuci de Cocus*, *portocale dulci*, *lămâi coapte*, *fructe zaharisite*, *prăjituri pentru ceai*, *ceai chinezesc* cea mai fină calitate. *Rum englezesc și francez*; toate cu prețuri moderate. — Mare asortiment în *bomboane de Crăciun*, *cafea prăjită*, totdeauna proaspătă, diferite compoziții din 8 feluri. — faceți comandă de probă!

Cu stimă:

ASZÓDY MIHÁLY,

Importor de cafea, ceai, bomboane și fructe sudice.
Nagyvárad. — Telefon 635.

Cel mai mare magazin de blănărie!

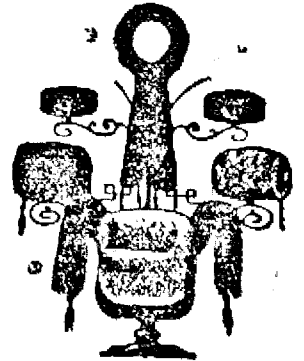
Ragályi János

Temesvár-Gyárvaros, Kossuth Lajos-tér 2.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortiment de blănărie** cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
curățenie ținute, articolele de **coloniale**
— și **bacanie** —
pe cari le recomandă

pentru sărbătorile

! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

Oradea-Mare — Nagyvárad,
Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

Comande prin postă se efectuează
conștiincios în cel mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

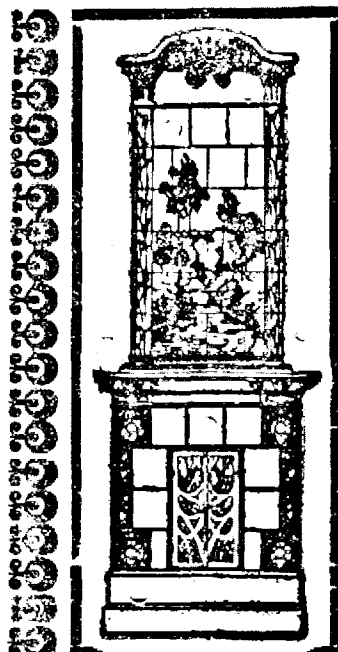

În atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

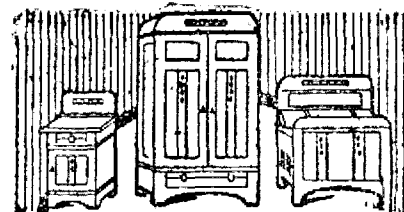
Sava T. Kojdić,

mare proprietar în Brečka, Bosnia.

← Nicolae Hencilă →

măsar de zidiri și mobile
Déva Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stimă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelu de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pelângă serviciu prompt și conștiincios.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

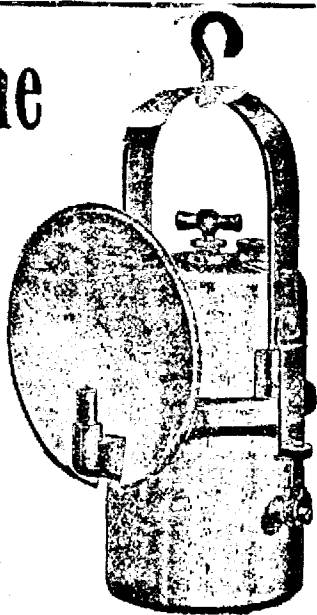
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

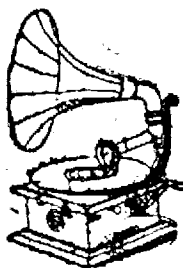
Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Nici o fabrică de gramafoane și cufoane nu poate să lifereze mai ieftin ca

Reich Aladár,

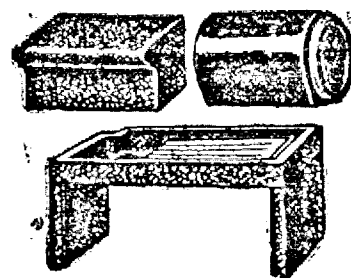
atelier de instrumente muzicale.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 27 T.

Catalog gratuit.

Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

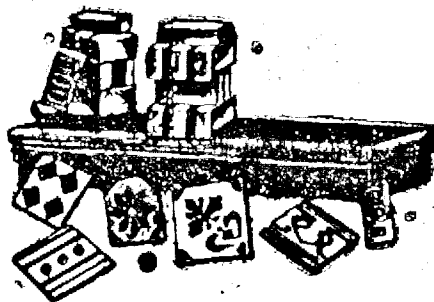

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimit gratuit.

Iosif Simics

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)

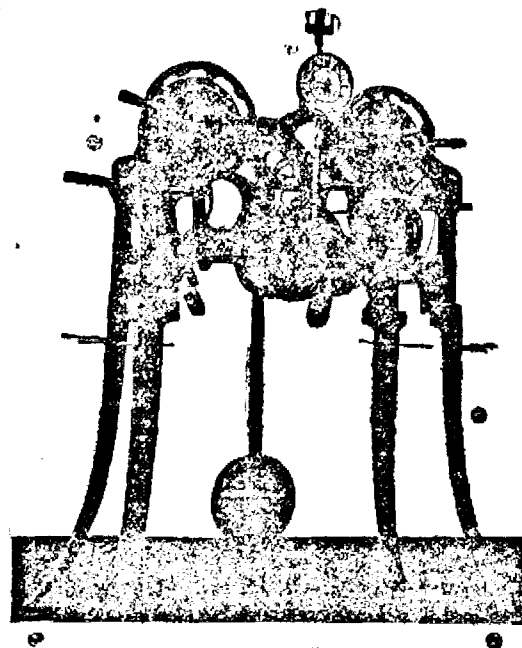
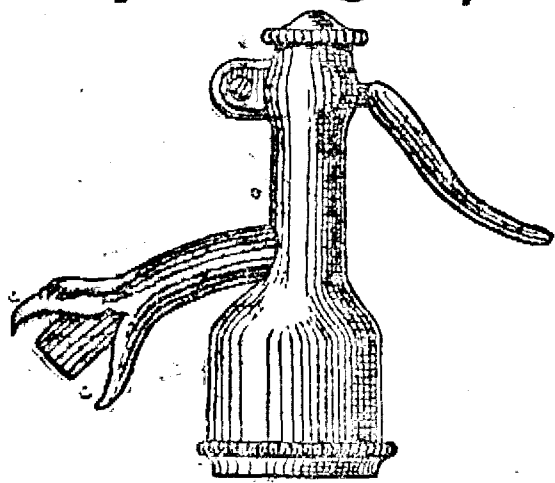
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață

la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn gr. Thorotzkai és Társa Rozgonyi és Lendvai Budapest, VII, Sziv. u. 32

Pregătește **ciasuri pentru turn** din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime. Ciasuri principale și laterale electrice, ciasuri vertizatoare pentru școli și fabrici. Ciasuri pentru castele, căsărni și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea ciasurilor vechi în ciasuri de turn cu salt de minut. Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciasuri electrice și de turn din Ungaria. Ciasornicarii permanenți ai capitalei și furnisorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet. Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalie de aur și la expoziția asociației industriale din Ará cu diplomă de onoare.

Reparator de motoare.

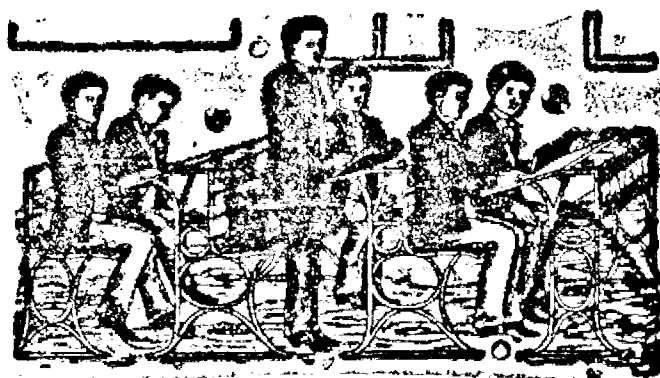
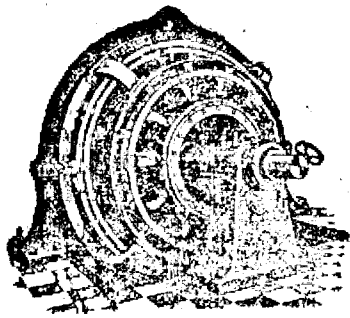
Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,

SZEGED

Boldogasszony-sugárut 3. sz.

Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

Cele mai moderne **șezlonguri mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci higienice de școală** și mobliarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

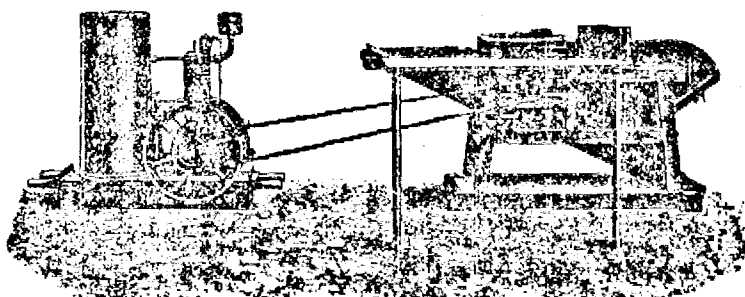
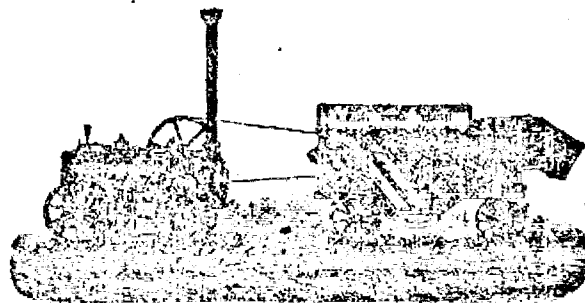
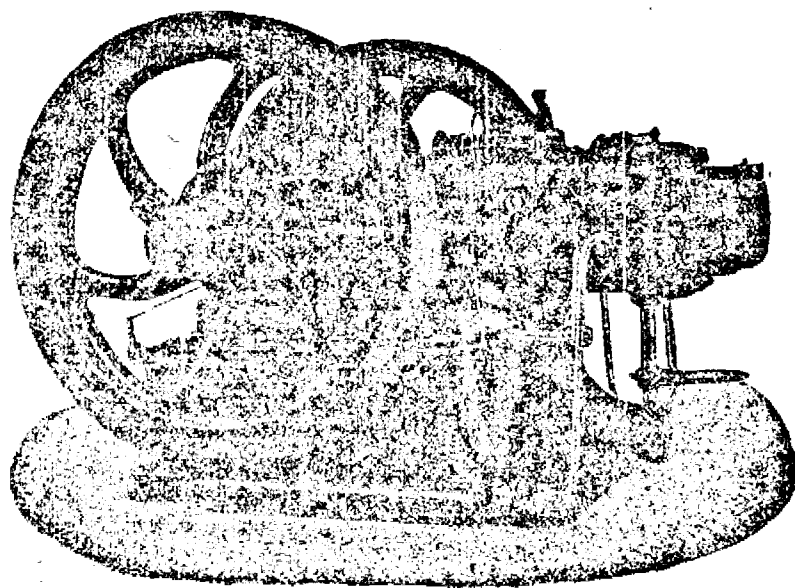
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și toffelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și toffelul de motoare cu benzină, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plățire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

Români! replantați viile cu altoi dela firma română!

„Mugurul”

Însoțire economică
Elisabetopole—Erzsébetváros
(Kis-Küküllő vm.).

Altoi de vie

calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„Mugurul”

Elisabetopole—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre n'au fost atacate de peronosporă.

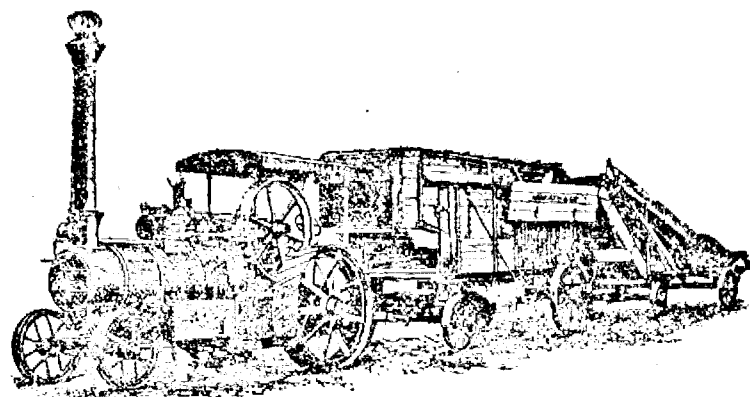
Altoii sunt desvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit celea mai ușoare condiții de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de freerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, minaj cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Corespondență română.

Mașine de cosit și seșerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de urnit.

Pompe de fântâni și

Români! Trimiteți băieții la cursul practic la altoit!

Prima calitate.

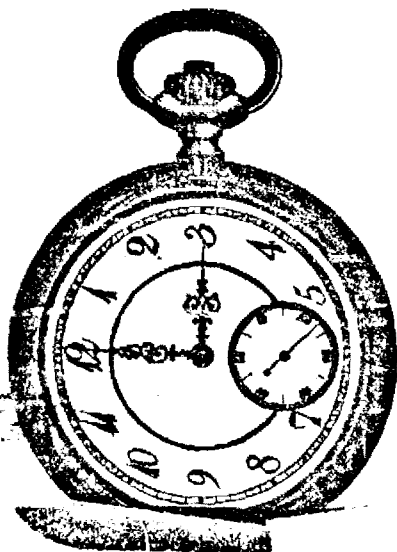
Mașini de cusut »Singer« calitate bună, pentru femei cu 30 fl. (karikahajós) tot pentru femei 42 fl., centralbobin 47 fl., cu 5 cutii din oricare soiuri 55 fl., cu luntre scufundătoare (sülyesztő karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

66 fl., precum și biciclete cu 52 floreni, pe lângă garanție de 5 ani — livrează:

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resinzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimite gratis și franco.

Cele mai bune

orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JANOS

orologier în SZEGED;

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai acela vor primi catalogul gratuit care îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI, ARAD,
Forray-utca 2.

Postavuri de reverenți-, brîuri preoțești-, roșii, vânate și negre.

Aduc la cunoștința onoratului public, că au sosit **noutățile de toamnă și de iarnă** în stofe, mătăsuri, delainuri, zefyruri, crotoane, batisturi, — ciorapi împlețiți în temniță — și multe alte articole cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfințele biserici și preoți.